IC.
ER P/ GORI

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 253 (1941) | Poštnina plačana v gotovini / Spedizione in abbon. post. 1. gr. | TRST, petek 26. oktobra 1951 | Cena 20 lir

Prispevajte za Kulturni dom

ZADNJE DEJANJE IZDAJSTVA

Končno je kominformist Vidali odkril svoje papirje. Povedal je v obraz vsem svojim pristašem, da je edina mogoča rešitev tržaškega vprašanja — italijanska rešitev. Vidali, ki si ni upal v predvolilni dobi z jasno besedo na dan, je za svoj odkriti nastop izkoristil priložnost, ki mu jo nudi odgoditev upravnih volitev na Tržaškem ozemlju za nedoločen čas. Na zasedanju svojega centralnega komiteja, ki se je vleklo več dni, je prepričeval svoje oprode o nujni potrebi, da končno odkrito in brez ometitev sprejmejo tezo Rima, to je tezo Togliattija, Pajette in drugih imperialističnih doglavnikov, ki vladajo v italijanski kominformovski centrali v Rimu.

Vidali je že od nekdaj poskušal ugladiti pot taki politiki v Trstu. Mi smo o tem mnogo govorili in pisali, na vse manevre smo še posebej opozarjali naše demokratične množice v mestu in na deželi in ob vsakem primeru pokazali, kako kominformistična vidalijevska politika vodi tržaško demokratično gibanje na limanice italijanskega imperializma, v vode, kamor so že davno zaplavali voditelji italijanskega kominformizma.

Našteti bi hotel le nekaj znanih dejanj tega političnega pustolovca. Spominjamo se njegovega povelja svojim pristašem, naj se v imenu Stalinovega «internacionalizma» odpovedo vsem načelom enakopravnosti Slovencev in Italijanov na Tržaškem ozemlju in dvignejo enojezično izkaznico, da bi tako dosegel pomiritev demokratičnega gibanja s tržaškimi reakcionarnimi krogi. Bila je to prva večja direktiva na liniji kominformističnega vodstva iz Rima, ki je bila v veliko zadoščenje domači reakciji. Po isti poti je šla politika Vidalija, ko je z vso brezobzirnostjo odrejal postopno likvidacijo slovansko - italijanskega bratstva, ki se je izražalo v množični organizaciji demokratičnih množic našega ozemlja — SIAU. V želji, da se čim bolj približa tržaškim šovinističnim krogom, je Vidali odredil likvidacijo te organizacije. Postopoma so odstranjevali iz sedežev SIAU, ki so jih zasedli kominformisti, vse, kar je spominjalo na italijansko-slovansko bratstvo, skovano v borbi; samo zato, ker je to bratstvo zraslo v borbi tržaškega ljudstva proti povratku na staro, to je proti povratku italijanskega rasizma na naše ozemlje.

Da bi se kominformistični izdajalci še bolj prilizniIi italijanskemu šovinizmu in domači reakciji, so proglasili najsvetlejše obdobje v zgodovini borb demokratičnih množic našega ljudstva za «vergognoso passato».

Ni bilo še dovolj; tudi na sindikalnem polju je bilo treba navezati delavske množice na voz italijanskega kapitalizma. Sindikalni agenti Vidalija, skupno z onimi iz kominformističnih vrst iz Rima, so napeli vse sile, samo da bi navezali tudi vprašanja tržaškega proletariata na kapitalistične centrale v Rimu. Obenem so vnesli v sindikalno gibanje tržaških delavcev nezaupanje, razkol in kompromisarsko politiko. Tržaški proletariat na lastnem hrbtu vsak dan spoznava izdajalsko kominformistično likvidatorsko politiko.

Da se še bolj pripravi teren, je bilo treba ukiniti tudi tržaški «Lavoratore» kot dnevnik in ga nadomestiti z glasilom kominformovske centrale iz Milana «Unità», katere urednik je znani bivši fašist in španski Mussolinijev legionar Lajolo.

Ob vseh teh dogodkov spačeno tudi romanje vseh mogočih agitatorjev iz Italije v pripravljanje poslednje Vidalijeve poteze. Končno sta prišla Vidali in njegovo vodstvo do sklepa, da je teh priprav dovolj, in da lahko ravno sedaj, v zatišju jesenskega političnega ozračja, bolj odkrito preideta v borbo za uresničenje svojih ciljev. In res, danes vidimo mnogo jasneje pozicije. Vidalijevski kominformistični centralni komite se na ljubo in po želji rimske centrale odpoveduje vsem prejšnjim političnim programom in vabi danes vse svoje privržence v borbo za ustvarjenje enotne fronte vseh šovinistov in iredentistov — na liniji priključitve STO k Italiji.

Po večdnevnem zasedanju, prerekanju in dokaj ostri diskusiji z onimi, ki niso hoteli na prvi ukaz sprejeti Vidalijeve teze, je njihov CK izglasoval resolucijo — apel na tržaško demokratično javnost in predvsem na svoje pristaše. V tem proglasu ni govora o STO niti o mirovni pogodbi, temveč veje iz nje edino pobožna želja kominformistov, italijanska iz Rima in pisana za italijansko občinstvo, za priključitev k Italiji. Togliatti in njegovi pajdaši nočejo več slišati očitkov od ostalih italijanskih kominformistov, češ da s svojo tržaško agenturo podpirajo ločitev Trsta od Italije.

Vidalijevska kominformistična agentura v Trstu kliče v enotno fronto vse stranke (seveda italijanske šovinistične) in prerokuje na osnovi «borbe proti barattu» zmago s 95 odst. Vidali še vedno nesramno govori v imenu 40 tisoč glasov, ki v dobi, ko njegova politika še ni bila razkrinkana, niso pomenili pritrdila Vidalijevi politiki, temveč onim načelom, katera je Vidali postopoma zmetal z razbite barke v morje. Danes Vidali nima več pravice govoriti v imenu tržaškega proletariata, temveč lahko govori v svojem imenu in v imenu svojih bližnjih oprod. Štel pa bo lahko v svoje vrste pristaše šovinizma v Trstu. Tržaški delavci po tovarnah in podjetjih in naši delovni ljudje po deželi nočejo nič slišati o Vidalijevi «soluzione migliore» in ne o plebiscitih za Italijo.

Čas je, da se tržaško delavstvo, ki se je znalo boriti proti vsakemu terorju, otrese tudi kominformovskega terorja in vrže iz svoje srede vse one agente laživevolucionarnega kominformizma, ki je prinesel toliko zla tržaškemu delavskemu in sploh demokratičnemu gibanju.

FRANC STOKA

ZBOROVANJE ZA MIR IN MEDNARODNO SODELOVANJE V ZAGREBU

UDELEŽENCI ZBOROVANJA ODOBRAVAJO osnovna načela jugoslovanske delegacije

Ameriški delegat Hirschman je predlagal, naj se zborovanje spremeni v stalno mednarodno telo, ki bi se sestajalo vsako leto - Belgijski delegat Joseph Bracops o kominformistični politiki do Jugoslavije

(Od našega posebnega dopisnika)

ZAGREB, 25. — Prva dva konkretna predloga na zborovanju za mir in mednarodno sodelovanje sta podala danes popoldne pred zaključkom seje ameriški delegat Ira Hirschman in belgijski delegat Joseph Bracops.

Hirschman je predlagal:

«1. Predstavniki vseh narodov, ki so tu zbrani, naj v resoluciji krepko izjavijo, da se priključujejo programu Združenih narodov za obrambo miru.

2. To zborovanje naj bi se spremenilo v oficialno telo, ki bi se sestajalo vsako leto v drugi prestolnici, da bi dalo svetovni javnosti poročilo o delu, ki je bilo v preteklem letu opravljeno za ohranitev miru, in o korakih, ki so jih posamezne vlade storile v tem smislu

Na tem zborovanju bi bilo treba imenovati komisijo, ki bi pripravila material za prihodnje zasedanje in to zasedanje sklicala. Izjavljam — je poudaril Hirschman — da sem pripravljen udeležiti se takega sestanka na lastne stroške, ne glede na to, v kateri državi bi se vršil».

Belgijski delegat Bracops pa je predlagal:

«1. Da se na prvem naslednjem zasedanju organizacije, ki bo nastala iz tega zborovanja miru v Zagrebu, postavi tudi jugoslovansko vprašanje in da se to vprašanje prouči v tesnem sodelovanju z jugoslovanskim odborom za obrambo miru;

2. Da se pokliče na sodelovanje v tem duhu vse tiste, ki skrbijo na svetu za ohranitev miru, posebno pa še «partizane miru iz Stokholma», katerih odsotnost na tem zborovanju obžalujemo, čeprav so bili pozvani v potrebni obliki».

Ta predlog so vsi navzoči pozdravili z burnim ploskanjem.

Amerikanec Hirschmann, ki že nocoj odpotuje in ki je podal zgoraj omenjeni predlog, se je branil pred očitki, da ZDA nudijo pomoč potrebnim državam zato, da bi jim vsilile svojo voljo, ter navedel kot protidokaz **Jugoslavijo, kateri ZDA nudijo pomoč, da bi vrnile dolg enakopravnemu soborcu v borbi proti fašizmu.** Zato ameriška pomoč Jugoslaviji ni vezana na nobene tajne določbe. Glede ameriškega oboroževanja je dejal, da ZDA niso pozabile Hitlerja in da jih je zgodovina marsikaj naučila.

Govor belgijskega poslanca Josepha Bracopsa je bil med najtopleje pozdravljenimi dosedanjimi govori na zborovanju. Med drugim je dejal:

«Dolžnost vsakega naroda je, da se brani proti vsakemu napadu na svoje pravice. Mi iz majhne države, ki je mnogo pretrpela, se kljub Buchenwaldu, Auschwitzu in drugim mučilnicam odločujemo rajši za breme vojne, kot pa da bi žrtvovali svojo svobodo. (burno odobravanje). Mi lahko tukaj v Jugoslaviji ocenimo, kako se vrši na jugoslovanskih mejah že tri leta pritisk zaradi tega, ker se junaško jugoslovansko ljudstvo ni hotelo ukloniti tuji volji Jugoslavija je članica OZN in listina Združenih narodov bi morala biti jamstvo za njeno svobodo in neodvisnost. Toda kaj vidimo? Kljub pripravljenosti, da z vsemi državami reši sporna vprašanja, kljub ponujani roki, kljub objavi Bele knjige, ki smo jo vsi prečitali, ki pa je ostala brez odgovora, se odklanjajo vsi miroljubni predlogi vlade maršala Tita. Belgijska delegacija v celoti meni, da bi se iniciativa Jugoslavije morala sprejeti. Namesto tega pa so bile doslej v odgovor nadaljnje provokacije in streljanje na jugoslovanskih mejah. Mar je to spoštovanje listine Združenih narodov in obveznosti ZSSR in vzhodnih sosedov Jugoslavije do njihovega podpisa na listini?

V novembru 1941, v polnem razmahu vojne, je neki odgovorni državnik dejal, da je naša sveta dolžnost, da pomagamo slovanskim narodom, da bi dosegli svojo svobodo in da si uredijo po vojni svoje države kakor bodo najbolje znali. To je bil Jožef Stalin. Neposredno po vojni, ko se je osnovala OZN, je ponovno obljubljal vso pomoč, da bi se obvarovala mir in varnost; zatrjeval je, da želi sovjetska vlada prijateljske vezi in sodelovanje z vsemi svobodnimi narodi.

Mi zahtevamo, da bi bile te besede eno z dejanji!»

Čeprav je čas za vsakega posameznega govornika omejen na petnajst minut, je bilo danes dopoldne prijavljenih 17 govornikov, ki čakajo, da bi prišli na vrsto na tretji dan dela zborovanja za mir v Zagrebu.

Prva je govorila predstavnica Italije Alice Sella, glavna urednica lista «Notizie Federaliste Mondiali». Dejala je. — ob odobravanju nekaterih delegatov Velike Britanije — da mora priti do svetovne federacije. Glede Jugoslavije je poudarila, da je ta država pokazala vsem možnost obstoja prave federacije narodov.

Zanimivo je govoril delegat Indije dr. Gopalise Samboo, ki je dejal, da je tudi on moral biti emigrant kot je sedanji češkoslovaški delegat Laušman, ker je moral emigrirati iz Indije zaradi svoje politične aktivnosti. Dr. Samboo je očital zapadnjakom, da ni bilo nič storjeno, da bi se Zahod približal narodom Azije in Afrike, temveč da je Zahod samo delal na izkoriščanju teh narodov. Govoril je nato o nevtralnosti Indije in dejal, da ta nevtralnost ne pomeni izolacionizma. To je samo neodvisnost izven obeh blokov. Pandit Nehru ni hotel ustanoviti tretjega bloka azijskih narodov, kar morda ni v duhu listine OZN, toda niti ni proti njej. Nadaljeval je, da s silo ni mogoče rešiti nobenega vprašanja, temveč se lahko ustvarijo samo novi problemi. Poudaril je dalje, da je zelo čudno, ko Indijo merijo z zapadnjaškim merilom, medtem ko narobe ni dovoljeno. Dr. Samboo meni, da je n. pr. značilno, da so atomsko bombo vrgli na Hirošimo in Nagasaki. Zakaj je niso vrgli na Nemčijo? V Indiji je ogromno ogorčenje, izjava Trumana, da bodo atomsko bombo izkoristili tudi v morebitni vojni s Kitajsko. Mar so Azijci poskusni prašički za atomske bombe? Fritz Kies, urednik lista «De Vlam» iz Holandske je dejal, o predlogu Josipa Vidmarja, da bi lahko služil za podlago za organizacijo svetovnega gibanja za obrambo miru in mednarodnega sodelovanja, kar bi bil hkrati tudi minimalni program, s katerim je potrebno začeti in zajeti čim več pristašev miru v svetu.

Nato je polemiziral s prof. Thirringom, ki je podal definicijo napadalca, po kateri je napadalec vsaka država, ki se pri reševanju sporov ne poslužuje diplomatskih pogajanj.

«Ta definicija — je poudaril Kies — zadeva pri praktičnem izvajanju na velike težave. N. pr. nizozemska vlada je imela leta 1948-49 prav, ko je vojaško nastopila proti upornikom na Giogiju. Toda de facto sta pomenili obe vojaški akciji napad. Mar bi bilo potrebno prav za tako imeti tudi postopanje francoske vlade v Vietnamu»?

Kies je poudaril, da je treba kolonialnim narodom brezpogojno priznati pravice do neodvisnosti, nato pa je nadaljeval, da je na zborovanju treba pričeti s praktičnim delom, kajti ni dovolj pisati samo članke in sprejemati resolucije. Ustvariti je treba eno mednarodno in po eno narodno organizacijo».

V sedanji razdelitvi sveta na dva dela bi države kot Indija Indonezija, Izrael in Jugoslavija predstavljale potencialno silo tretje sile in naj bi v okviru OZN podvzele iniciativo za aktivno mirovno politiko.

Za to «tretjo fronto» je treba poskusiti pridobiti tudi Anglijo in druge zahodnoevropske države.

Eden najvidnejših delegatov na zagrebškem mirovnem zborovanju je nemški delegat pastor dr. Martin Niemoeller. On je danes dopoldne govoril o Vidmarjevem predlogu, za katerega je dejal, da predstavlja trdno podlago za formulacijo zaključkov. Le glede šeste toč-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Zborovanje za mir in mednarodno sodelovanje v Zagrebu: jugoslovanski delegat Josip Vidmar predlaga deset osnovnih točk miru in sodelovanja

PROCES O DOGODKIH NAD PORČINJEM

JAVNI TOŽILEC SE UPIRA dokazom o vlogi ozopovcev

obenem pa se zavzema za povsem neverodostojno pričo, ki si je v stalnem nasprotju - Pripovedovanje dveh karabinjerjev - V začetku novembra bodo razpravo prekinili za teden dni zaradi zaslišanja videmskega nadškofa

(Od našega posebnega dopisnika)

LUCCA, 25. — Danes zjutraj ob prihodu v dvorano je predsednik sodišča javil, da sta dospela dva obsežna zavitka z zapiski procesa proti Borgheseju in Cabaju, v katerih si obeta obramba najti še več dokazov o sodelovanju med ozopovci in fašisti. To zopet ni bilo po volji javnemu tožilcu, češ da se sodišče ne bo moglo ozirati na izpovedi Borgheseja in Cabaja, ki sta kot obtoženca za svojo obrambo morda navedla nove neresničnosti. Vendar bodo zapisniki kljub temu proučeni.

Po kratkem sporu med odvetniki je bil kot prvi zaslišan karabinjerski brigadir Fabbri in v poldrugi uri natvezel toliko neumnosti, kolikor jih na tem procesu še nismo slišali. Mož je bil zajet v Povolettu, ko so garibaldinci skupno z ozopovci napadli nemško in fašistično posadko. Garibaldinci so ga sprejeli v svoje vrste, toda junaški Fabbro je pobegnil ob prvi priložnosti in se potem skrival v večnem strahu pred partizani. Ni si upal na svetlo tudi v Trstu, kjer se je znašel takoj po osvoboditvi. Ugotovil je, da so osvoboditelji spremenili Trst v mesnico, vprizarjajoč pravi lov na Italijane. Kamorkoli se je ozrl, je videl le slovenske zastave z rdečo zvezdo in le po prihodu Angležev v Trst so se pojavile tudi italijanske trikolore z zvezdo toda tudi te so bile izobešene le v predmestjih kjer živé po večini Slovenci. Kako temeljito si je Fabbri ogledal tedanji položaj, priča njegov opis slovenskih zastav, pri katerih naj bi bile barve razvrščene navpično, to je vzporedno z drogom, kakor pri italijanski. Njegovo pripovedovanje je razgibalo celo obtožence, ki so se nad tolikšno doslednostjo in resnicoljubnostjo karabinjerskega brigadirja odlično zabavali. Eden od njih, in sicer «Sasso», je prosil predsednika za besedo in potem vprašal junaškega brigadirja, ali ni on tisti, ki je ob pobegu od partizanov odnesel tudi 80.000 lir. Priča seveda s tem noče imeti ničesar opraviti.

Zaslišan je bil za tem karabinjerski maršalo Strappaghetti, eden izmed članov karabinjerske postaje v Gorici, ki je bil ob osvoboditvi Gorice zajet z drugimi 56 karabinjerji in odpeljan v Borovnico.

Strappaghetti pripoveduje, da so jih odvedli partizani. Med jetniki so bili republikini, fašisti in Nemci, toda noben ozopovec. Karabinjerji so ostali v Borovnici okrog dva meseca, nakar so bili vsi izpuščeni na posredovanje garibaldinca «Sassa», ki je osebno prispel v Borovnico ter jim zagotovil osvoboditev, ker so sodelovali v Gorici s CLN.

Tu se je oglasil zastopnik civilne stranke odvetnik Salsini, ki skuša v vsem nadomestiti in posnemati odsotnega Giannini-ja, ter razburjeno zatrjeval, da je bilo takrat v borovniškem taborišču 8 tisoč Italijanov odpeljanih iz Gorice in Trsta. Hotel je vedeti, kje so končali vsi ti tisoči, potem ko se je prej navedenih 56 vrnilo domov. Predsednik se je ognil odgovoru z utemeljitvijo, da tu obravnavajo porčinjske dogodke in se trenutno ni mogoče ukvarjati z drugovrstnimi vprašanji. Brez težav in dokaj na kratko bi bil lahko odpravil s šovinističnim odvetnikom, ako bi vedel, da ta nesramno potvarja resnico ter da v borovniško globel razen tamkajšnjih prebivalcev prav gotovo ne bi mogl stlačiti še 8 tisoč ljudi, da je bilo 1945 leta tam pridržanih le nekaj sto fašistov in Nemcev, da so bili še od teh izpuščeni vsi oni, ki jim ni bilo mogoče dokazati vojnega zločinstva.

Trije domačini iz krajev okrog Porčinja in sicer brata Simčiča in Jakob Kocjančič niso povedali ničesar novega. Prav tako se ni izvedelo ničesar pomembnega od prvih prič na popoldanski razpravi to je od Luigija Beltrama, Luigija Turca in Manzuttija. Predsednik jih je vpraševal, kaj vedo o odhodu garibaldincev v koče na Porčinju dne 7. februarja 1945.

Nadvse zanimivo pa je postalo zasliševanje bivšega ozopovca Leona Badinija, ki se je zelo oddaljil od svojih prvotnih izjav med preiskavo. S tem je dal povod za nove kričeče nastope odvetnikov in javnega tožilca. Poleg tega da je Badini očitno izmaličil resnico, se je okoristil tudi s tem, da je hodil poslušat razpravo preden je bil sam zaslišan. Pred tednom so ga namreč zasačili med občinstvom in predsednik ga je dal takrat izgnati iz dvorane.

Badini je predvsem govoril o resnih sporih med garibaldinci in ozopovci, ker se slednji niso hoteli vključiti v IX. korpus. V dokaz je navedel prepir, do katerega je prišlo v neki hiši v Ceneboli med «Vannijem» in «Bollo», medtem ko je priča prisluškoval v sosednji sobi. «Vanni» je tedaj baje zagrozil «Bolli». «da mu bo drago plačal». Obramba je takoj opozorila predsednika, da priča ne govori resnice, ker je preiskovalnemu sodniku dal docela drugačno izjavo. Medtem ko trdi danes, da je do spora prišlo v Ceneboli, je v preiskavi dejal, da se je to zgodilo v eni izmed koč nad Porčinjem. Poleg tega takrat ni pripisal inkriminirane grožnje «Vanniju», temveč enemu izmed garibaldincev, ne da bi navedel ime. Zatrjeval je dalje, da je bil v preiskavi zaslišan z Don Volpejem in Liciom, medtem ko tudi to ne odgovarja resnici. Kljub takim in še drugim nedoslednostim pa se je javni tožilec z vso vnemo zavzemal za verodostojnost priče in z dolovzenim akademskim utemeljevanjem hotel popraviti vtis, ki ga je Badini napravil na porotnike in ostale prisotne.

Razpravo so zaključili nekaj po 18. uri nadaljevala pa se bo jutri dopoldne.

Spisek prič, ki pa menda še vedno ni izpopolnjen kaže, da ima sodišče namen zaslišati še okrog 130 ljudi, med katerimi bodo zadnji prišli na vrsto 20. novembra in tudi kasneje.

Videmskega škofa, ki je tudi vključen v ta seznam, pa se menda ne more potruditi v Lucco, bo predsednik z nekaterimi porotniki zaslišal v Vidmu 30. t. m. in bo zaradi tega delo v Lucci prekinil za osem do deset dni.

MILAN LIPOVEC

Negotov volilni izid v Angliji ob visoki udeležbi volivcev

Po doslej znanih delnih rezultatih so laburisti v vodstvu, vendar so izgubili več sedežev, medtem ko so jih konservativci pridobili - Volilna udeležba je dosegla 84 odstotkov

LONDON (ob 4.30 zjutraj). —Do sedaj so prešteli glasove v 318 okrožjih. Od teh so dobili laburisti 171 (zgubili 12 sedežev), konservativci 144 (pridobili 11, izgubili 1) in liberalci 2 (pridobili 1 sedež). Druge stranke 1 sedež.

V 302 volilnih okrožjih so glasovi tako razdeljeni: laburisti 7,174.267 (50,34 odst.), konservativci 6,855.448 (48.10 odst.).

LONDON, 25. — Ob 22. uri so se volitve, ki so se začele ob 8 zjutraj, zaključile. Vreme je bilo lepo in udeležba je bila zelo visoka. Vpisanih je bilo 35 milijonov volivcev. Volitve so potekale mirno in ni bilo nobenih incidentov.

Najstarejši kandidat je laburist David Logan, ki ima 80 let, najmlajši pa neki konservativec, ki ima 22 let. Attlee je volil ob 8,15. Na vprašanje, kaj misli o rezultatu, je odgovoril: «Ne bom prerokoval. Pozivam pa vse, naj napravijo svojo dolžnost, t. j. naj volijo.» Churchill pa je volil ob treh popoldne.

Zunanji minister Morrison je ob izhodu iz volilnega sedeža izjavil: «Te volitve so zelo velike važnosti. Zelo je želeti in v interesu držav je, da se laburistična stranka povrne na oblast z zadostno večino, tako, da bo lahko vladala. Potrebno je tudi, da se zdravi demokratični glas britanskega laburizma posluša v mednarodnih posvetovanjih.»

Malo pred začetkom volitev sta umrla dva predsednika volilnih sedežev zaradi srčne kapi in prav tako neki stari volivec. Na volišča je prišlo tudi več volivcev starih nad 100 let, čeprav bi bili lahko volili s pismom.

Takoj po zaključku volitev so začeli šteti glasove v 320 okrožjih od skupnih 625 po vsej državi. Okrog 3. ure ponoči bi morali rezultati v teh okrožjih pokazati, katera stranka ima več možnosti do zmage. V februarju 1950 so laburisti imeli v teh okrožjih 54 sedežev večine. Če bi sedaj ta večina padla na 50, je mogoče, da se položaj z današnjimi volitvami ne premakne z mrtve točke. Če pa bi ta večina padla na 25 sedežev, bi konservativna stranka lahko računala na zmago, razen če ne pride drugje do nepričakovanih rezultatov. Podatki o prvih 320 sedežih se nanašajo namreč na mestna okrožja, kjer imajo laburisti večji vpliv, dočim imajo konservativci prednost v podeželskih okrožjih. Za nadaljnjih 296 bodo rezultati znani jutri okrog 19. ure, za pet okrožij pa 10. novembra. Za štiri okrožja na Irskem so bili rezultati znani že prej, ker niso laburisti postavili nobenega kandidata.

Prvi javljeni rezultat je bil za okrožje Watford, kjer je bil izvoljen bivši laburistični podtajnik Freeman, ki pripada Bevanovi skupini. Prav tako je bil zopet izvoljen tudi Bevan. Attlee je bil izvoljen z 11.574 glasovi večine. Od članov vlade so bili zopet izvoljeni tudi državni minister v zunanjem ministrstvu Kenneth Younger, notranji minister Chuter Ede, minister za trgovino Hartley Shawcross, minister za prekomorsko trgovino Arthur George Bottomley, minister za socialno skrbstvo Edith Summerskill, minister za surovine Richard Stokes, minister George Isaacs, minister za zdravstvo Hilary Marquand, tajnik za zveze s Commonwealthom Patrick Gordon bivši minister za trgovino Harold Wilson, ki je odstopil skupno z Bevanom, minister za letalstvo Arthur Henderson, minister za goriva Philip Noel Baker, minister za prosveto George Tomlinson, bivši državni minister Hektor Mac Neil in drugi. Izvoljena je bila tudi članica izvršilnega odbora laburistične stranke Barbara Castle, ki pripada Bevanovi skupini.

Ob 0.45 ponoči je že 14 kandidatov izgubilo svojo kavcijo, ker niso dobili niti predpisanega števila glasov. Gre za 12 liberalcev, 1 konservativca in enega člana irske stranke.

Kmalu po 3. uri ponoči je na podlagi do tedaj znanih rezultatov neki predstavnik konservativne stranke izjavil: «Če se bodo rezultati še dalje držali v sedanjem razmerju, se lahko računa na zmago konservativcev z «bistveno večino».

Zdi se je, da je večina šest sedežev, ki so jo do sedaj imeli laburisti, izginila, ker so ti do sedaj zgubili že dvanajst sedežev. Iz računanja glasov se da ugotoviti, da so laburisti skoraj povsod zgubili 1 odstotek glasov v primeri z lanskim letom. Večji del laburističnih izgub se pripisuje sklepu liberalcev, da gredo v volilno borbo na omejeni fronti. Glasovi, ki so lansko leto šli liberalnim kandidatom, so letos v okrožjih, kjer liberalci niso predložili kandidatov, šli po večini v korist konservativcev. Tako so na primer od 5 sedežev, ki so jih zgubili laburisti, bili 4 v okrožjih, kjer je lansko leto tudi liberalni kandidat, ki letos ni nastopil.

Še o imenovanju generala Clarka

WASHINGTON, 25 — Na svoji današnji tiskovni konferenci je predsednik Truman izjavil, da je pričakoval še večji hrup po imenovanju generala Clarka za veleposlanika pri Vatikanu. Dejal je, da to imenovanje po njegovem prispeva k stvari miru. Dejal je; da je na to stvar že dolgo mislil in da ima veliko število držav svojega predstavnika v Vatikanu.

Na vprašanje, zakaj je imenoval veleposlanika namesto svojega osebnega predstavnika (kot je bil svojčas Myron Taylor) je predsednik odvrnil, da je imenoval veleposlanika, ker je pač tako sklenil. Na podoben oster način je Truman zavrnil drugega novinarja, ko ga je ta vprašal, ali se mu ne zdi, da imenovanje gen. Clarka ni v skladu z načelom ameriške ustave o ločitvi cerkve od države.

Italijanski poslanci obdolženi odgovornosti za pokolj v Portella delle Ginestre

RIM, 25. — Zanimanje političnih krogov se je danes odvrnilo od proračunskih razprav v parlamentu na sicilijansko deželno zbornico, kjer je bila napovedana izjava poslanca Montalbana v zvezi z obtožbami opozicije glede zveze nekaterih političnih krogov in vlade z Giulianovimi banditi.

Poslanec Montalbano je podal danes sledečo izjavo:

«Danes zjutraj sem pri glavnem državnem pravdniku pri apelacijskem sodišču v Palermu vložil ovadbo proti poslancem Cusumanu Gelosu, Marchesanu Leonu in Alliati kot pobudnikom pokolja v Portella delle Ginestre.»

Giovanni Francesco Alliata di Montereale je poslanec v italijanskem parlamentu in član monarhistične stranke; Cusumano in Marchesano sta poslanca sicilijanske deželne zbornice.

Poslanec Montalbano je nato predložil deželni zbornici sledečo resolucijo: «Deželna zbornica se zaveda resnosti dejstev, ki so se pokazala na procesu v Viterbu na račun odgovornih za pokolj v Portella delle Ginestre in na račun politikov in vladnih funkcionarjev. Zaradi tega sklene imenovati parlamentarno preiskovalno komisijo, ki naj ugotovi morebitno odgovornost politikov, funkcionarjev javne varnosti in karabinjerskih častnikov v sodelovanju z banditizmom in mafijo.»

Jutri bo deželna zbornica sklepala, kdaj bo glasovala o tej resoluciji, ki spravlja večinsko stranko in desnico v precejšnjo zagato. Splošno je znano, da zadeva z Giulianom ni popolnoma čista, vendar se je vlada doslej znala izogniti vsakemu globljemu poizvedovanju o dejanskem stanju stvari.

Beograjska «Borba» obsoja napad na slovenske šole v Trstu

Novi gospodarski ukrepi: odprava prehrambenih bonov, in visoke otroške doklade - Letalska nesreča pri Skoplju

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 25. — Danes so bili objavljeni nekateri novi gospodarski ukrepi, ki jih je nedavno napovedal finančni minister Milentije Popovič. Ti ukrepi spadajo v okvir priprav za prehod na novi finančni sistem.

Eden izmed teh ukrepov je ukinitev bonov za prehrano, ki so jih doslej dobivale zaposlene osebe; bone bo nadomestil denar v nominalni vrednosti bonov. To je nadaljnji korak v ustvarjanju svobodnega tržišča na katerem bo denar edino plačilno sredstvo. Upravičenci bodo to denarno nadomestilo dobivali od 1. novembra pa do takrat, ko se bodo začeli izvajati novi predpisi o plačah, ki bodo vsem zaposlenim osebam zagotovili ono višino plače, ki bo v realnem odnosu s prosto formiranimi cenami na tržišču.

V veljavi ostanejo še boni za industrijsko blago, ki bodo odpravljeni najbrže šele ob uvedbi novega plačilnega sistema.

Druga uredba se tiče otroških doklad, do katerih imajo pravico zaposlene osebe, pripadniki oboroženih sil, upravičenci do osebne penzije in invalidi. Otroške doklade obsegajo stalno doklado v denarju in bonih v skupni vrednosti približno 3000 dinarjev mesečno za vsakega otroka in enkratni dodatek za opremo novorojenčkov v višini 8000 dinarjev.

V zvezi z novimi ukrepi je tudi splošna uredba o štipendijah, ki spada v okvir politike dviganja strokovnih kadrov. Po tej uredbi bodo državno pomoč med študijem dobivale osebe, ki kažejo nagnjenje in sposobnost za določeni študij in se v njem odlikujejo, same pa nimajo zadosti materialnih sredstev.

Zvečer je bilo izdano uradno poročilo o letalski nesreči, ki se je dogodila blizu Skoplja in pri kateri je izgubilo življenje 7 potnikov in 5 članov posadke. Med ponesrečenimi potniki sta tudi en grški državljan in neki ameriški trgovec. Letalo so našli pri vasi Gornji Blatec pri Kačaniku blizu Skoplja. Letalo je letelo na liniji Beograd-Skoplje. Uradna komisija preiskuje vzroke nesreče.

Iz Albanije se izve, da je albansko notranje ministrstvo sporočilo, da je bilo ubitih 13 oseb, ko so se poskušale s padalom spustiti na albansko ozemlje. Albansko notranje ministrstvo trdi, da so ubite osebe ameriški vohuni, ki so jih z letalom poskušali spustiti v Albanijo.

Beograjska «Borba» objavlja danes dopis iz Trsta pod naslovom «Napad na slovenske šole in imena». Članek opisuje kampanjo proti slovenskim šolam v Trstu, in zahtevo šolskih oblasti, naj bodo imena učencev na vseh šolskih dokumentih vpisana tako, kot so napisana na rojstnem listu. «Borba» poudarja, da gre za poskus oživljanja fašističnih zakonov in za uporabljanje Mussolinijevih metod.

Volitve v Indiji

NOVI DELHI, 25. — V indijski državi Himachal Pradesh, ki meji na Tibet, so se pričele volitve. V večini drugih indijskih držav bodo volitve šele v januarju.

* * *

ŽENEVA, 25. — Sneg je preprečil promet po prehodih Furka, Grismel, Klausen, Sv. Gotthard, Oberalp, Simplon, Spluga in Susten. V bližini Züriga je sneg zapadel do nadmorske višine 500 m. V Bernu pa so morali prvič čistiti ulice.

Švica bo kupila tanke

BERN, 25. — Švicarski zvezni svet je javil osnutek zakona glede nakupa 200 tankov za skupno vsoto 20 milijonov frankov. O tem bosta razpravljali zbornici na zasedanju v decembru. Kupili naj bi francoske tanke modela «AMX-3» s topom 75 mm.

Velika važnost prihodnjega zasedanja OZN

Trygve Lie je izjavil, da bo to zasedanje eno najvažnejših v zgodovini OZN - Acheson odpotoval iz ZDA

PARIZ, 25. — Glavni tajnik OZN Trygve Lie je na tiskovni konferenci napovedal svoj odhod v Ženevo, kjer se bo razgovarjal o nekaterih upravnih vprašanjih. Dejal je tudi, da se bo Varnostni svet sestal ne prej ko 29. oktobra, toda zelo verjetno še pozneje.

Lie je tudi izjavil, da bo zaključna seja petega zasedanja glavne skupščine OZN, ki je formalno že odprto, 5. novembra ob 15. uri, otvoritvena seja šestega zasedanja pa bo 6. novembra ob isti uri.

Trygve Lie je izrazil upanje, da bo mogoče na bodočem zasedanju skupščine doseči napredek vsaj v treh smereh:

1. Zgraditev sistema skupne varnosti OZN.
2. Zmanjšanje vzrokov trenja med Vzhodom in Zahodom in obnovitev naporov, da se najde trdna podlaga za miren soobstoj in v nekaj letih doseči konec tekmovanja v oboroževanju.
3. Večje razumevanje in sodelovanje med industrializiranimi in gospodarsko bolj zaostalimi državami.

Poudaril je nato, da bosta skupščina in Varnostni svet prihodnje mesece središče sklepanja in pogajanj o večjem delu svetovnih vrašanj, in da bo prihodnje zasedanje eno najvažnejših v zgodovini OZN. Skliceval se je nato na željo do miru, pri vseh narodih ter je poudaril, da bi se nevarnost nove vojne znatno zmanjšala, če bi vlade držav članic uspele napredovati v omenjenih treh smereh. Naštel je nato razna vprašanja, o katerih bodo razpravljali na skupščini. O pogajanjih za prenehanje sovražnosti na Koreji je Trygve Lie dejal: «Upam, da se bodo sovražnosti lahko prenehale še pred začetkom zasedanja glavne skupščine ali vsaj pred koncem novembra».

O sprejemu novih članic v OZN je Lie odgovoril negativno nekemu novinarju, ki se je skliceval na informacije iz New Yorka, ki pravijo, da so sovjetski krogi vprašali nekatere visoke osebnosti, ali bi lahko bilo koristno za stvar miru, če bi se Stalin osebno udeležil razprav v glavni skupščini. Dejal je: «Zelo srečen bi bil izreči dobrodošlico v OZN predsedniku vlade Sovjetske zveze, če bi on želel osebno priti in voditi delo svoje delegacije v skupščini OZN».

Ameriški državni tajnik Dean Acheson je danes iz Washingtona odpotoval v New York in bo nadaljeval pot v Francijo. Z njim potuje ameriška delegacija v skupščini OZN, v kateri je tudi en specialist za atomska vprašanja, in sicer Gordon Arneson. Zaradi tega domnevajo nekateri opazovalci, da je mogoče, da bo med zasedanjem skupščine prišlo do stikov med ameriško in sovjetsko delegacijo o vprašanju mednarodnega nadzorstva atomske energije.

V Washingtonu bo Achesona nadomeščal podtajnik Mac Ghee, ki je danes odpotoval skupno z iranskim ministrskim predsednikom Mossadeghom v neki kraj v Virginiji, kjer bosta nadaljevala razgovore o položaju v Perziji.

Dean Acheson je nocoj dopisniku Anse izjavil, da je ameriško stališče glede sprejema Italije v ZN nespremenjeno, in sicer kakor ga je Truman sporočil De Gasperiju ob njegovem obisku v Washingtonu.

Truman je optimist glede anglo-iranskega spora

WASHINGTON, 25. — Predsednik Truman je danes v odgovor na vprašanje nekega novinarja izrazil upanje, da bodo sedanji razgovori med ZDA in Perzijo glede iranskega petroleja dosegli dober rezultat.

Iranski podtajnik v ministrstvu za finance Kazem Hassidi, ki ga je Mossadegh nujno poklical v Washington, se je včeraj z letalom odpeljal iz Teherana. V ameriških krogih pravijo, da se pogajanja doslej dobro razvijajo in da pripravljajo nov poskus sodelovanja med Anglijo in Perzijo. V dobro obveščenih krogih pravijo — da bo Mossadegh razpravljal o sporu z Anglijo tudi na obisku na podeželskem posestvu ameriškega podtajnika Mac Gheeja, ki bo v razgovorih nadomeščal Achesona. Poročajo, da je imel Acheson nekoliko pred svojim odhodom v Pariz razgovor z Mac Gheejem.

TRŽAŠKI DNEVNIK

KOLEDAR
OBJAVE - MALI OGLASI

Danes, petek 26. oktobra
Evarist, Vranica
Sonce vzide ob 6.35, zatone ob 17.03. Dolžina dneva 10.28. Luna vzide ob 1.40, zatone ob 15.10.
Jutri, sobota 27. oktobra
Sabina, Srebra

Zahtevamo slovenske napise

Te dni je bilo opaziti prečrtane italijanske napise ob cestah tja od Proseka pa do Stivana. V Sesljanu so bili prečrtani tudi nekateri javni napisi, ki so le v italijanščini.

Podjetje USVS, ki upravlja ceste in je postavilo te napise, je dalo včeraj zbrisati črte in očistiti napise.

Morda bodo gospodje pri USVS vendar razumeli, da so tu slovenski kraji in vasi in da mora postaviti dvojezične napise, kakor jih zahteva naše ljudstvo. Pri USVS kakor pri drugih ustanovah bi se morali zavedati, da nismo več v času fašističnega režima in da je treba spoštovati narodne pravice Slovencev, ki so na tej zemlji že več kot 1000 let, da je treba spoštovati imena naših krajev, ki so se ohranila skozi stoletja, dokler jih ni fašizem nasilno potujčil.

Že večkrat smo o tem pisali in povedali naše zahteve. Ne bomo odnehali. Italijanski šovinisti in vsi, ki imajo za to še gluha ušesa, pa se lahko sami prepričajo, da je naše ljudstvo potrpežljivo le do neke mere.

Poudarjamo še enkrat: hočemo slovenske napise ob cestah, ob vhodih v naselja, na železniških postajah in na vseh javnih zgradbah! To je upravičena zahteva vsega našega ljudstva.

Če psu stopiš na rep...

Tukajšnji demokrščanski list, ki nosi v naslovu ime Trsta, je včeraj v svojem članku, kjer govori o dodeljevanju novih stanovanj po ZVU, ponovno dokazal, da nikakor ne zasluži tega naslova, saj je vse njegovo pisanje v nasprotju z interesi Trsta in renično tržaškega prebivalstva.

ZVU je namreč sama prevzela v roke dodeljevanje novih stanovanj in zadnje dni se je razširila vest, da bo važno merilo pri dodeljevanju teh stanovanj poleg ostalega tudi dejstvo, ali je prosilec že delj časa v Trstu in bodo imeli prednost pri dodelitvi občani, ki so bili tu stalno naseljeni že 10. junija 1940, to je v glavnem resnični Tržačani, ne pa prišleki ali begunci, ki se jih je sem po besedah samega župana Bartolija nateplo okoli 30.000.

«Giornalu» prav nič ne ugaja, da bodo imeli prednost pri dodeljevanju stanovanj resnični Tržačani ter se joče, kaj bo pa z esuli, čeprav ravno te dni dokončujejo kar 84 stanovanj, ki bodo izključno zanje. List pri tem tudi omenja, da ni važno od kdaj je kdo tu, glavno je, zanj, da je stalno bivajoč, ker pravi pri tem dobesedno: «Dodati moramo, da je naravnost absurdno delati diskriminacije med rezidentnimi in nerezidentnimi, kajti pristojnost v občino, daje vsem brez razlike enake pravice in enake dolžnosti: od plačevanja davkov do službe, stanovanja in pomoči.»

Kaj naj k tem besedam rečemo prav Slovenci, ki nas zapostavljajo pri službah in ne dajo nikomur stanovanja v raznih ljudskih in občinskih hišah in ki imamo enake pravice z drugimi le v tem, da smemo oziroma moramo enako plačati davke (seveda so to le dolžnosti).

Torej se ti jezuiti spomnijo na enake pravice in dolžnosti vsem meščanov ne glede na čas stalnega bivališča le tedaj, ko so oni sami prizadeti. Res, krasna krščanska ljubezen in morala!

ARETIRANA TOLPA ATENTATORJEV?

9 ljudi danes pred sodiščem zaradi skrivanja orožja

Policija izsledila pravcati arzenal orožja in razstreliva, med katerim so bili tudi deli Bazooke, brzostrelke in ročne bombe

Včeraj zvečer je tiskovni urad policije izdal sledeče poročilo:

V noči med 21. in 22. oktobrom je policija aretirala 6 oseb v starosti od 19 do 55 let. Ti bodo postavljeni danes 26. t. m. pred vojaško sodišče za določevanje narokov pod obtožbo da so hranili sledeče orožje in raztrelivo:

5 brzostrelke «Beretta», 7 šaržerjev, 1 samokres, 2 bodali, 1 bajonet, 1 signalni samokres, 13 signalnih patron znamke Verey, 3 pendreke, 1 železno pest, 1 električni regulacijski aparat, 1 zaboj ročnih bomb, 2 vojaška pasova za patrone, 113 izstrelkov različnih vrst, jekleno cev, 3 policijske značke, 1 policijsko piščalko, vrček balestita v kristalih, vrečo čistega žvepla v prahu, vrček kalijeve soli in 3 vrčke pirotehničnega prahu.

Poleg teh se bodo še tri osebe v starosti 17, 37 in 51 let, ki so bile aretirane 24. oktobra, morale zagovarjati pred istim sodiščem, ker so hranile orožje in sicer:

2 puški, 1 lovsko puško, 1 samokres «Browning», 1 samokres «Flobert», 38 izstrelkov različnega kalibra, 3 minske detonatorje, 5 metrov zažigalne vrvi, 200 g balistita, 2 dela Bazooke, 3 bajonete, rezervno cev za samokres in nedoločeno količino ameriških vojaških baterij.

Čeprav je poročilo precej obširno v naštevanju najdenega orožja in razstreliva, pa mu manjka nekaj bistvenega, kar bi brez dvoma vsakega človeka v Trstu, razen seveda manjših izjem z neprevеč čisto vestjo, zelo zanimalo, namreč imena aretiranih.

To je po našem mnenju bistveno, kajti obstaja možnost, da izhajajo ti ljudje iz kroga one tolpe, ki je vsa leta nemoteno terorizirala ljudi z bombnimi atentati na razne ustanove.

Policija je po zadnjem atentatu na sedež ZVU uvedla strogo preiskavo in aretirala ter kasneje izpustila tri člane MSI. Vsa preiskava pa se je končala, vsaj tako kaže, negativno kljub razpisani visoki denarni nagradi. Goli slučaj pa je policijo privedel na sled skupini, ki je shranjevala iz kakšnih razlogov še ni znano, pravcati arsenal orožja. Baje je policija pred kratkim nastopila na podstrešju neke stavbe v Ul. Nizza, kjer se je razvil majhen požar. Stvar sicer ni jasna, vendar je znano, da je policija takoj za tem uvedla preiskavo, ki se je vlekla od 2.30 ponoči do 7. ure zjutraj. Dejstvo je, da so preiskovalni organi od tam odšli baje v stanovanje nekega lastnika tobakarne, v kateri so našli brzostrelke. Te pa so bile baje last njegovega sina ter ni oče znal ničesar o zadevi. Govorijo, da ga je ta najdba tako pretresla, da se je družina bala za njegovo življenje. Verjetno je kdo spregovoril in tako dal možnost policiji, da aretira 9 oseb.

Krožijo govorice, da so med aretiranci tudi trije člani italijanskega šovinističnega krožka «Oberdan» in neki mladenič iz Drevoreda XX. septembra. To so pač zgolj govorice, ker policija za sedaj noče izdati imen. Zakaj policija skriva imena, ko so vendar vse že izročili sodišču, ki jih bo danes sodilo? Če bi preiskava še trajala, bi razumeli, tako pa ne moremo razumeti in še manj seveda odobravati. Mar niso postave za vse enake? Če policija javi v svojih poročilih čeprav kasneje, kar je razumljivo zaradi trajajoče preiskave, imena tatov, vlomilcev in podobnih, bi morala objaviti tudi imena onih, ki skrivajo orožje.

Sicer so že vsi za rešetkami in upamo, da bo sodišče enkrat za vselej energično postopalo proti tem kriminalcem, ki so v prvi vrsti škodljivi družbi in mečejo slabo luč na naše mesto. Izrabiti je treba priliko in pošteno kaznovati. Vsako nasprotno dejanje bi bilo v očeh našega prebivalstva in sploh celega sveta nedopustna potuha.

D E L A V C I !
Poslušajte vsak petek ob 20.15 uri oddajo radia jugoslovanske cone Trsta «Iz delavskega sveta».

Sprejem na delegaciji FLRJ

Šef jugoslovanske gospodarske delegacije prof. Jože Zemljak je včeraj zvečer priredil sprejem za predstavnike tržaškega kulturnega življenja. V prijaznih prostorih delegacije smo opazili književnike, slikarje, gledališke igralce, glasbenike kakor tudi predstavnike radia in tiska iz krogov ZVU.

Na sprejemu je bil tudi kratek koncert violinista Karla Rupla in pianista Antona Trosta. Za navzoče je bila novost Lhotkova Hrvaška rapsodija, ki jo je izvajal violinist Karlo Rupel ob spremljavi pianista Trosta; močno pa je užgala zadnja točka Chopinova Poloneza v izvedbi prof. Trosta. Navzoči so v prijaznem vzdušju prebili res prijeten večer.

Seja izvršnega odbora OF STO

Snoči je bila na sedežu OF seja Izvršnega odbora Osvobodilne fronte STO, na kateri so razpravljali o raznih perečih problemih, med katerimi tudi o vprašanju ljudskega štetja, ki zanima danes prav gotovo vsakega Tržačana. Iz diskusije, ki je sledila omenjenemu vprašanju, so navzoči izvedeli, da so tekom včerajšnjega dne že pričeli deliti vprašalne pole, ki so tiskane seveda samo v italijanskem jeziku. Poleg teh vprašalnih pol pa razdeljujejo za to odgovorni uradniki tudi navodila, kako izpolniti vprašalne pole, ki so tiskana tudi v slovenskem jeziku. Ta navodila dobe prebivalci le, če jih zahtevajo. Trst II. pa je v svoji včerajšnji oddaji javil, da bodo lahko slovenski prebivalci italijanske vprašalne pole izpolnili v slovenskem jeziku.

Poročilo ZVU za dobo od 1. julija 1948 - 30. junija 1951

Direktor za finance in gospodarstvo ZVU je poslal kopijo poročila poslanega «Upravi gospodarskega sodelovanja» in ki se nanaša za obdobje od 1. julija 1948 do 30. junija 1951.

Poročilo je zelo obširno in obsega 11 poglavij, ki jim je priloženih še 8 prilog, ki vsebujejo predvsem statistični material.

Stvarnost in obljube o dobavi plina v Trstu

Ker na slabe dogodke človek najraje pozabi, ni čuda, da so tudi naše gospodinje kaj kmalu pozabile na one dni, ko jim je pri kuhanju nagajalo pomanjkanje gorilnega plina.

Kljub temu da je pri Ilvi znižana proizvodnja plina, je Trst danes preskrbljen z zadovoljivo količino in kakovostjo plina, odkar je bil v Ul. Broletto priključen nov plinohram, ki proizvaja dnevno do 50.000 kubičnih metrov plina. Verjetno pa bo že konec tega leta deloval še drugi, tako da se bo proizvodnja plina podvojila.

Seveda so poskrbeli, da s povečanjem količine izboljšajo tudi kakovost plina, ki je bil prejšnje čase pregost in ni bil v stanju zadovoljivo oskrbovati vse napeljave širokega omrežja plinskih napeljav v Trstu.

Kar pa mnogo Tržačanov zanima, je dejstvo, da bo po končanih delih pri plinohramih in plinarni podjetje Acegat začelo kampanjo za instalacijo plinskih napeljav v vse one zgradbe v Trstu, ki jih do danes še nimajo.

Napeljave od ceste do stanovanjskih hiš bodo brezplačne in v načrtu je, da bodo za vse notranje instalacije, nabave peči in ostalih ogrevalnih naprav uvedli olajšanje pri plačevanju ter bodo lahko potrošniki že v naprej dobili v stanovanje napeljavo in vse potrebno, kar bodo potem plačevali na obroke. Predvideno je tudi, da bo cena plinu znižana ter sta načrt in napovedovanje tako rožnata, da je težko v vse te dobrote verjeti, dokler jih ne bomo imeli res pred sabo.

Do sedaj nam dejstva potrjujejo samo naslednje: Količina in kvaliteta plina sta se res izboljšala, gradnja drugega plinohrama je v gradnji in tudi plinarno v Ul. Broletto preurejujejo, da bo v bližnji bodočnosti pomagala zagotoviti vsemu Trstu zadovoljivo preskrbo s plinom. Ilva še nadalje oskrbuje Trst z 80.000 do 100.000 kubičnimi metri plina in ako prištejemo še bodočih novih 100.000 kubičnih metrov, smo matematično gotovi, da se ni bati v bodočnosti onih pomanjkljivosti, ki so še v bližnji preteklosti prizadevale našim gospodinjam toliko nejevolje pri vsakdanjem kuhanju.

O vsem ostalem pa si bomo itak v nekaj mesecih vsi na jasnem in ni čuda, da je mnogo Tržačanov, ki nestrpno pričakujejo, da bi beseda meso postala (oziroma plinska napeljava in kuhalnik) in prinesla vse one dobrote, ki so v rožnatih obljubah tako lepo navedene ter za vse Tržačane tako privlačne in tolažljive.

Dva otroka v bolnici zaradi opeklin

Okoli 11. ure je Artemia Butus por. Spechar iz Skorkola 38 imela s pripravljanjem kosila polne roke dela. Njena hčerka 4-letna Franca, se je tedaj igrala v kuhinji in opazovala mater, ki je imela opravka pri štedilniku. Prav v trenutku, ko je mati vzela s štedilnika lonec vrele vode, se ji je hčerka približala in smola je hotela, da se ji je lonec zvrnil in oblil otroka, ki je začel zaradi hudih bolečin tuliti na vse grlo. Prestrašena mati je pustila kosilo, kakršno je bilo, prijela hčerko in jo z rešilnim avtom odpeljala v bolnico, kjer so jo sprejeli na dermatološkem oddelku. Zdravniki so ji ugotovili opekline II. stopnje na obrazu, vratu in prsih ter predvidevajo, da bo okrevala v 15 dneh.

* * *

Popoldne se je zgodila podobna nesreča 14-letnemu Luciu Periguttiju iz Scala Santa 40, ki se je doma igral z vrčkom bencina. Fant je med igro tekočino zažgal in plamen, ki je švignil nepričakovano visoko v zrak, ga je oplazil po obeh nogah. Tudi njega so z rešilnim avtom Rdečega križa odpeljali v bolnico, kjer so ga sprejeli na istem oddelku s prognozo 20 dni.

Nočni napad na žensko pri Sv. Ivanu

Okoli 5. ure zjutraj se je oglasila na policiji 38-letna Ines Pergretti iz Vrdelce Timinjana št. 1663, ki je prisotnim začela pripovedovati, da je bila žrtev nočnega napada. Bilo je okoli polnoči, ko je prihajala domov z dela, ko jo je v bližini otroškega vrtca ustavil mladenič kakih 20 let in jo poprosil za neke informacije. Ženska mu je ugodila in ko mu je razlagala, ji je mladenič sunkovito snel iz roke torbo in izginil v temo. Žena trpi kakih 2.000 lir škode.

Utež na nogo

Popoldne so morali sprejeti na ortopedskem oddelku zaradi zloma prsta leve noge 20-letno Renato Zacco por. Mirabella iz Ul. Muda Vecchia, ki bo morala ostati v bolniški oskrbi najmanj 20 dni. Izjavila je, da ji je med delom v tovarni «Eppingher» padlo na nogo 5 uteži.

PRVI LITERARNI VEČER NARODNE IN ŠTUDIJSKE KNJIŽNICE

Univ. prof. dr. Marja Boršnik o Marici Nadlišek-Bartolovi

Narodna in študijska knjižnica iz Trsta je v ciklu predavanj, ki jih misli letos imeti, priredila snoči na pobudo tržaških Slovenk prvi literarni večer s predavanjem o pisateljici in urednici nekdanje «Slovenke» Marici Nadlišek-Bartolovi ter čitanjem iz njene proze ter literarnih prispevkov še živečih sodelavk prvega ženskega slovenskega lista.

Velika sejna odbora SHPZ ter druga poleg nje sta bili premajhni za toliko število tržaških Slovenk in Slovencev, ki so pokazali veliko zanimanje ze prvo tovrstno kulturno prireditev v letošnji sezoni. Toplo so pozdravili zamisel Študijske knjižnice, da priredi čim več takih kvalitetnih predavanj, ki smo jih tržaški Slovenci željni in potrebni, kar so dokazali že s tako številno udeležbo na prvem kulturnem večeru.

Brez dvoma je že sam naslov večera vzbudil toliko zanimanja med Tržačani posebno med ženami, saj predstavlja «Slovenka» prvo glasilo slovenskih žena, ki je kljub temu, da je bila Ljubljana slovensko kulturno središče, izhajala v Trstu. Poleg tega pa je imela predavanje o «Slovenki» in Marici Nadlišek, univerzitetna profesorica dr. Marja Boršnik iz Ljubljane, znanstvena literarna delavka, ki se je uveljavila posebno s svojo obsežno študijo o Antonu Aškercu, ki je izšla tudi v knjigi. Nadvse zanimivo predavanje prof. Boršnik bo izšlo v Razgledih.

Žal, se literarnega večera nista mogli udeležiti še živeči sodelavki prvega slovenskega ženskega glasila pesnica Kristina Šuler ter Elvira Dolinar, ki zaradi bolezni nista mogli dopotovati iz Ljubljane. Odlomek iz svojega dela «Veronika Deseniška», ki je bilo igrano nekajkrat v Narodnem domu v Trstu ter pesem o slovenskem jeziku pa je čitala avtorica Marica Gregorčič-Stepančič iz Trsta.

Članice SNG iz Trsta so recitirale iz del Marice Nadlišek-Bartolove, in sicer Nada Gabrijelčičeva črtico «Moja pot», Zlata Rodošek socialno črtico «Odlomek iz življenja» ter Lelja Reharjeva «Prevrat», ki opisuje dogodke iz leta 1918 ter prve hude dneve, ki so jih morali Slovenci preživljati, ko je Trst okupirala Italija.

Ves večer je bil tako intimen in resen, da je pustil v vseh poslušalcih globok vtis. Resnično zadovoljni nad tako uspelo kulturno prireditvijo ne zgrešimo, če izrazimo v imenu vseh prisotnih zahvalo vsem, ki so sodelovali, predvsem dr. Marji Boršnik, gospe Marici Gregorčič-Stepančič, krogu Slovenk, ki so dale iniciativo za ta večer ter Narodni in študijski knjižnici, ki je večer organizirala.

Nekrivi krivci

Pred nekaj meseci smo objavili okrožnico ACEGAT, v kateri je opozarjala Tržačane na nevarnost uhajanja plina, ki preti z onesposobljanjem glavnih ključev za zapiranje plinskih dovodnih napeljav, ki so pogostoma bili ukradeni v vežah stanovanjskih hiš.

Pretekli teden se je zaključila ta žalostna zadeva z aretacijo brezposelnega mehanika, ki je v skrajni sili in potrebi začel pred petimi meseci krasti po vežah medene dele plinskih ključev, da z izkupičkom preživi 2 mladoletna otroka in ženo.

Ni težko dognati, kako ta nesrečni mož in tisoče njemu enakih brezposelnih Tržačanov gleda na početje koordinacijskega odbora za zimsko pomoč, ki drži že od meseca junija v blagajni 6 milijonov lir ter čaka, da pride zima ali celo pomlad, da začne z delitvijo denarne pomoči brezposelnim.

Preteklo zimo so razdelili 42 milijonov lir, ne bi bilo napačno ako bi pomoč delili tudi v ostalih letnih časih, ko so brezposelni pod silo razmer prisiljeni podvzeti razne protizakonite načine, da si preskrbe kruh.

Odbor za zimsko pomoč ni še določil datuma za početek nabiranja prispevkov niti ni določil datum začetka delitve pomoči potrebnim družinam. Bilo pa bi umestno, da se takoj deli pomoč iz onih ostalih 16 milijonov ter postopoma tudi novi prispevki.

Podporno društvo pred novo nalogo

Bliža se konec leta. Podporno društvo stoji pred novo nalogo, ki jo je že lansko leto tako uspešno opravilo. Pod okriljem tega društva je bila organizirana novoletna jelka, ki je tako razveselila naše najmlajše, ki je bila pa tudi njihovim staršem prav zaradi tega v veliko zadoščenje.

Podporno društvo je začelo pred kratkim s pripravami za ta otroški praznik. Jasno je, da bo v to veliko akcijo vključilo tudi demokratične organizacije, posebno žene, ki so že v preteklih letih pokazale toliko pridnosti in požrtvovalnosti. Na nekaterih sestankih po terenih so članice ASIZZ že razpravljale, kako bodo pristopile k letošnjemu delu za novoletno jelko. Tajništvo Podpornega društva je sklenilo, da bo letošnjo akcijo najmanj tako dobro izvedlo kot ostala leta.

Decentralizacija poslovanja za podpore

Občina obvešča, da se bo sporazumno z občinsko ustanovo za pomoč od 1. novembra 1951 dalje začelo poslovanje za pomoč pri III. delegaciji (Ul. Giulia, Ljudski vrt) in VII. delegaciji (Lonjerska cesta 1) v imenu navedene ustanove.

Zaradi tega morajo vsi oni, ki stanujejo v mejah navedenih delegacij in ki hočejo predložiti prošnjo za pomoč v denarju ali blagu, predložiti prošnjo delegacijama, ki bosta odprti za občinstvo izključno v ta namen ob delavnikih od 16. do 18. ure.

Izplačilo mesečnih podpor in razdeljevanje živilskih nakaznic bo pri III. delegaciji od vključno 5. do vključno 12. v vsakem mesecu od 16. do 18. ure. Pri VII. delegaciji pa vključno od 13. do vključno 17. v vsakem mesecu od 16. do 18. ure.

Izplačilo izrednih podpor in izročitev izrednih živilskih nakaznic in bonov za obleko, obutev in perilo se bosta nadaljevali na centralnem sedežu ECA, Ul. Conti 1.

V. občni zbor SHPZ

V nedeljo 28. oktobra 1951 ob 8. dopoldne bo na stadionu «Prvi maj» V. redni občni zbor SHPZ s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev.
2. Volitev verifikacijske komisije.
3. Volitev volilne komisije.
4. Poročila:
   a) tajnikov,
   b) blagajnika,
   c) načelnikov odsekov,
   č) nadzornega odbora,
   d) verifikacijske komisije.
5. Izprem emba pravil.
6. Volitev novega odbora.
7. Resolucija.
8. Razno.

Tajnik: Boris Race — **Predsednik: dr. Andrej Budal**

Seja izvršnega odbora Slovansko - italijanske ljudske fronte

Danes ob 17. uri bo seja izvršnega odbora Slovansko-italijanske ljudske fronte z udeležbo vseh občinskih svetovalcev v Ul. R. Manna 29.

Umetniška razstava v «Škorpjonu»

Danes ob 18. uri bo v galeriji Scorpione otvoritev umetniške razstave, na kateri razstavlja Virgilio Guidi razne umetniške risbe iz zadnjih let.

OF

Danes 26. t. m. ob 19. uri bo seja okrajnih tajnikov OF na sedežu OF v Ul. R. Manna 29.

Danes 26. oktobra ob 20. uri ima svojo redno sejo sektorski odbor OF Škedenj.

Prosvetno društvo Slavko Škamperle

opozarja vse pevke in pevce, da se pričnejo danes dne 26. t. m. točno ob 20.30 redne pevske vaje. Ker bo že v kratkem javni pevski nastop, naj na vajah nihče ne manjka.

Opazarjamo vse Svetoivančane, da je društvena knjižnica, odprta vsak petek od 20. do 20.30 ure.

SINDIKALNE VESTI

Tajništvo Zveze prosvetnih delavcev ERS vabi člane vodilnega odbora na sejo, ki bo danes 26. t. m. ob 17.30 na sedežu sindikata.

Izlet motociklistov

Motoklub Jadran z Opčin obvešča člane, ki so se prijavili za **izlet v Lokev** naj se zberejo v nedeljo 28. t. m. ob 11. uri dopoldne na bloku Fernetiči.

Nov oddelek na univerzi

Z ukazom štv. 166 je ustanovila ZVU na tehnični fakulteti tržaške univerze oddelek za prevozništvo, z veljavnostjo za šolsko leto 1951-52.

Prenos lastninskih pravic

Ukaz štv. 165 Zavezniške vojaške uprave, ki bo stopil v veljavo 1. novembra 1951, določa prenos nekaterih lastninskih pravic državne domene (Javne dobrine «Vode») na državno posest.

Ta ukaz zadeva nekatere «katastrske parcele» pri Sv. Magdaleni Zgornji.

Gledališče Verdi

22. novembra 1951 bo slovesna otvoritev sezone s Puccinijevo opero Turandot pod vodstvom dirigenta Votta.

Pri gledališki blagajni se nadaljuje obnavljanje abonmajev posebno za turnuse «D» in «C» v parterju.

Gledališče bo zaprto do 3. novembra za nastop gledališke skupine Calindri-Carli-Volpi pod vodstvom L. Almiranteja.

Natečaj za občinske tajnike

V Uradnem listu R.I. 237 od 15.10.1951 je bil objavljen dekret notranjega ministrstva od 4.10. 1951, s katerim je razpisan natečaj za službo občinskih tajnikov VII. in VIII. stopnje, ki bo na razpolago ob priliki objave razporeditvene lestvice.

Za navedeno službo so izključene ženske.

Prošnje morajo biti napisane na kolkovanem papirju 32 lir ter s potrebnimi dokumenti naslovljene na glavno direkcijo civilne uprave ministrstva za notranje zadeve in izročene na predsedstvo cone do 14.12.1951.

Pojasnila se dobe v občinskem uradu občine, v kateri bivajo zainteresirani, in na predsedstvu cone, oddelek II. v sobi 73 II. nadst.

Uradne vesti

Zadnji rok prošenj za štipendije

Zavezniška čitalnica javlja, da izteče rok za vlaganje prošenj za Združene študijske štipendije za Združene države za leto 1952-53 ob koncu tekočega meseca.

Vsi oni, ki se zanimajo za te štipendije, naj se javijo čimprej, najkasneje do konca meseca oktobra, v prostorih Zavezniške čitalnice, Ulica Trento štv. 2, kjer bodo dobili nadaljnja obvestila in obrazce.

Za te štipendije pridejo v poštev prosilci, katerih pogoji ustrezajo sledečim zahtevam:

da so diplomirani na kateri koli fakulteti z najnižjo oceno 90 do 110; da so visokošolci, a ne medicinci; da imajo diplomo šol za socialno pomoč; ali da imajo diplomo šole za poklicne bolniške strežnice.

Telefon 88-15 ?

Strelske vaje ameriških čet v Trstu

Ameriške čete v Trstu bodo imele te dni na naslednjih streliščih in ob navedenem času strelske vaje:

Na strelišču za puške v Bazovici: od 31. oktobra do 4. novembra 1951, dnevno od 7. do 18. ure.

Na strelišču za pištole na Opčinah: od 29. oktobra do 3. novembra 1951, dnevno od 7. do 18. ure.

Na strelišču na Repentabru od 2. do 4. novembra 1951, dnevno od 7. do 18. ure.

Za vedno nas je zapustil naš dragi mož, oče, brat in tast

Anton Gregorič (Gregori)

Pogreb bo 27. oktobra ob 15.30 iz hiše žalosti v Barkovljah, Bovedo 43.

Žalujoči: žena Katarina, otroci Aleksej, Pierina, Zorka in njen mož Pino z vnukoma Aleksejem in Borisom ter brata Peter in Ivan in sestra Marija.

Trst, 26. oktobra 1951.

Ob bridki izgubi napozabnega Antona Gregoriča, bivšega člana glavnega odbora Kmečke zveze, izraža Kmečka zveza družini Gregorič globoko sožalje.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 25. oktobra se je v Trstu rodilo 5 otrok, umrlo je 13 oseb, poroke so bile 3.

CERKVENE POROKE: industrijalec Menotti Specchia in gospodinja Giuseppina Specchia, uradnik Natale Fidora in učiteljica Lidia Courir, uradnik Benjamin Dean in gospodinja Margaret Elizabeth Branch.

UMRLI SO: 79-letna Anna Della Zuann, 70-letna Giovanna De Guia vd. Turella, 86-letna Florentina Mauro por. Pecorari, 84-letni Giacomo Valle, 87-letna Angela Ziberna por. Simiz, 24-letna Carla Cruciat por. Cermolia, 31-letna Milka Krošević por. Demarchi, 83-letni Antonio Butiner, 59-letni Giuseppe Kapelj, 15-letna Valnea Colucci, 62-letni Francesco Godini, 54-letna Vittoria Poeossi, 69-letni Rodolfo Kenič.

ADRIA - EXPRESS
DVODNEVNI IZLETI 10. in 11. novembra v
Kanal ob Soči
Sv. Lucijo
Tolmin
Kobarid
Bovec
Buzet
Reko
ENODNEVNI IZLET 11. novembra v
Novo Gorico
Sv. Goro
Tomaj
Dutovlje
Koprivo na Krasu
Divačo
Vpisovanje še danes 26. oktobra pri «Adria-Express» v Ul. F. Severo št. 5 - tel. 29-243.

IZ ISTRSKEGA OKROŽJA

Festival italijanske kulture

V okviru kulturnih manifestacij italijanske kulture v Istrskem okrožju so bile v sredo razne prireditve v Piranu in Bujah. Poseben uspeh je bil v Piranu, kjer je nastopil orkester ljubljanske Opere pod vodstvom dirigenta Jakova Cipcija. Ob prisotnosti 600 poslušalcev je orkester izvajal razne skladbe Verdija, Puccinija in Tartinija.

V dvorani zadružnega doma v Bujah je bila uprizoritev komedije «Kronika», ki jo je napisal Leopold Trieste.

Danes v petek bo v Izoli v dvorani Arrigoni večer godbe in bodo nastopili mandolinisti iz Kopra in Pirana, orkestra iz Buj in Umaga, mandolinisti iz Novega grada in godbi iz Buj in Sv. Lucije. V Piranu bo v Tartinijevem gledališču glasbeni večer in bodo nastopil zbor in godalni oktet iz Kopra in kot gost mandolinistična skupina z Reke.

Priprave za slovesno proslavo 29. novembra praznika Republike

Po vseh sindikalnih podružnicah so te dni množični sestanki, na katerih obravnavajo vprašanje praznovanja 29. novembra, praznika dneva Republike, ki ga bomo v Istrskem okrožju posebno slavnostno praznovali v okviru 10. obletnice vstaje narodov Jugoslavije. Na sestankih napovedujejo podružnice medsebojno tekmovanje za boljšo kvaliteto izdelkov in za znižanje cen produktom.

Člani sindikalne podružnice knjigarne «LI-PA» v Kopru so sklenili, da bodo na ta dan lepo okrasili vse izložbe knjigarne in nagradili najboljše delavce. Sindikalna podružnica tovarne pohištva «STIL» v Kopru bo imela več študijskih sestankov in bo tudi nagradila najboljše delavce. Prav tako bo tovarna likerjev «Corrado» v Kopru nagradila na dan praznika najboljše delavce. Sindikalna podružnica uslužbencev notranje uprave bo lepo okrasila obe poslopji, v katerih so njeni uradi z zelenjem, parolami, zastavami in razsvetljavo. Njeni člani se bodo udeležili množičnega prostovoljnega dela in predavanj Ljudske univerze. Priredili bodo tudi daljši izlet v Jugoslavijo. Uslužbenci - člani sindikalne podružnice mestnega trgovskega podjetja «EGIDA» v Kopru bodo tekmovali, katera trgovina bo lepše okrašena in razsvetljena in katera trgovina bo bolje uredila notranjo upravo. Imeli bodo tudi še več predavanj za strokovni dvig osebja.

Okrajni svet Zveze ERS za večjo izobrazbo svojih članov

Te dni je okrajni svet Zveze ERS razposlal vsem podružnicam obvestilo, da se začne s prvim novembrom delavska večerna gimnazija za vse delavce in nameščence. Okrajni svet v navodilu poudarja potrebo in nujnost, da vsi člani podružnic obiskujejo to delavsko večerno gimnazijo, ker je jasno, da je za dosego višje kvalifikacije v poklicu potrebna tudi večja izobrazba.

Vse sindikalne podružnice naj poskrbijo, da bodo vpisani vsi člani in da bodo tudi redno obiskovali pouk.

Delo «Agrarije»

Zadnje čase ustanovljeno podjetje «Agrarija», je takoj začelo z delom. To trgovsko podjetje je bilo ustanovljeno po izidu odloka o sprostitvi trgovine, da bo v pomoč vsem zadrugam v okraju.

Med drugim je podjetje uvozilo zadnje čase 7 vagonov dušičnatih gnojil, katere bodo zadruge razdelile svojim članom za jesenske setve. Poleg tega je podjetje uvozilo za 5 milijonov din superfosfata in drugih umetnih gnojil, ki bodo prav tako prišle v poštev za jesenske setve. Uvozilo je tudi 2 vagona semenskega krompirja in en vagon čebulčka.

Pogozdovanje

V teh dneh se bo začelo v Istrskem okrožju pogozdovanje goličav. Krajevni ljudski odbori so že prejeli potrebna navodila. Borove sadike bodo interesenti prejeli brezplačno. Drevesnici na Rižani in Kornariji imata v ta namen pripravljenih okrog en milijon sadik.

Doslej je bilo v Istrskem okrožju posajenih že okrog 700.000 borovih sadik, vendar je od teh precejšen odstotek uničila suša.

Večerna gimnazija v Kopru

Ravnateljstvo gimnazije v Kopru sporoča, da se bo pričel pouk na večerni gimnaziji dne 1. novembra.

Vsi oni, ki imajo namen obiskovati večerno gimnazijo, naj se pridejo vpisat dne 29. in 30. oktobra od 8. do 12. ure v pisarno gimnazije v Kopru. S seboj naj prinesejo zadnje šolsko spričevalo, rojstni list in prijavo za vpis kolkovano z desetimi dinarji.

Pouk bo trikrat na teden od 15. do 19. ure popoldne. Otvorjeni bodo trije razredi nižje gimnazije, če se bo prijavilo za vsak razred najmanj deset kandidatov, ki imajo trdno voljo in čvrst namen vztrajati do konca leta pri študiju.

Stroške za vzdrževanje večerne gimnazije bodo morali nositi obiskovalci sami.

Ravnateljstvo

Čitajmo dobre knjige!

Knjigarna «LI-PA» v Kopru je zadnje čase prejela pošiljko poljudno znanstvenih, leposlovnih in umetniških knjig, ki jih ljubitelji knjig lahko dobijo v knjigarni. Med drugimi so «Umetnost in literatura» G. V. Plehanova, ki jo je izdala Cankarjeva založba, «Uvod v splošno in morfološko patologijo», prof. dr. Franceta Hribarja v izdaji medicinske visoke šole, «Osnovna načela filozofije» Politzerja v izdaji Cankarjeve založbe.

Za tiste, ki se zanimajo za slovensko umetnost in umetnike, so na razpolago Steletovo delo: «Slikarstvo baroka in romantike», A. Podbevščka: «Jakopič», nadalje «Jakopič v besedi», Jakčeva «Grafika», dalje «Likovni svet», «Janez Jurij Šubic» in druge.

Izmed leposlovnih domačih in tujih del dobi bralec naslednje:

Jurčičevega «Desetega brata» v izdaji SKZ z ilustracijami M. Gasparija. Ta izdaja je nekaj posebnega in ne bi smela manjkati v nobeni naši knjižnici in prosvetnem društvu. Državna založba Slovenije je izdala Simona Gregorčiča Zbrano delo III knjigo. Kmečka knjiga je poskrbela za izbor črtic, povesti in odlomkov iz Cankarja pod naslovom: «Jaz, bratje vem za domovino». DZ Slovenije je nadalje izdala J. Jurčiča «Zbrano delo, IV. knjiga», ista založba je od svetovnih klasikov poskrbela za delo Anthony Trollopeja «Pod zvoniki Barkhestra», Mladinska knjiga pa je za svoje mlade bravce izdala H. G. Wellsa: «Uglami in Eudena», lepo ilustrirano delo.

IZPRED SODIŠČA

Odgođena razprava proti tihotapcem

Obramba je zahtevala zdravniški pregled enega izmed obtožencev

Nekoliko čez polnoči 13. septembra tega leta je neki policijski patruljni čoln opazil v daljavi motorno barko, ki je vlekla za seboj majhen ribiški čoln. Čoln se je neslišno približal in ko je bil oddaljen kakih 50 metrov, so policijski agenti prižgali žaromet, ki je razsvetlil vso okolico. Tedaj se je nekdo vrgel v vodo, vendar ga je policija takoj potegnila na suho in ga odpeljala v Milje, kjer ga je izročili bolničarjem Rdečega križa. Ti so ga takoj odpeljali v bolnico, kajti možu, 45-letnemu Beraniju Bortolu iz Ul. Capuano 8, so močno krvavela zapestja. Preden je skočil v vodo, si je namreč prerezal žile v upanju, da bo ušel policiji. V bolnici je izjavil, da je hotel zaradi dolge brezposelnosti napraviti samomor, kar ni odgovarjalo resnici.

Policija je takoj preiskala čolne in našla v manjšem približno 300 kg ameriških cigaret, ki so ležale pokrite z jadrom na dnu čolna. Na podlagi te najdbe je aretirala Beranija, ki je ostal v bolnici vedno pod nadzorstvom, 50-letnega Marija Fragiacoma iz Pirana, 19-letnega Itala Novela iz Milj in 28-letnega Silvana Russa. Vse so obtoženi, da so ponoči ukradli v nekem portiču v našem mestu 15.000 vreden čoln, last nekega Francesca Tamburinija, ter da so se ga posluževali za tihotapstvo cigaret. Prvi in zadnji pa se bosta morala zagovarjati še posebej zaradi tihotapstva 10 kg ameriških cigaret.

Čim je policija imela vse potrebne dokaze v rokah je vse štiri izročila sodnim oblastem, ki so včeraj začele z razpravo. Kmalu po branju obtožnice je Beranijev odvetnik vstal in zahteval od sodišča, da Beranija podvržejo psihiatričnemu pregledu. Sodišče se je umaknilo in kmalu vrnilo v sodno dvorano ter privolilo odvetnikovi zahtevi. Proces se bo nadaljeval, ko bo sodišče prejelo psihiatrov odgovor.

Predsednik Picciola, tožilec Amodeo, zapisnikar Pivk, obramba odv. Berton, Poilucci, Antonini in Mantovani.

Z GORIŠKEGA

Ob prihodu novega prefekta

Po premestitvi prefekta Palamare se je razširila govorica, da bo njegovo mesto v Gorici zasedel dr. Benussi. Nekaj časa je bila podoba, da je to že izvršeno dejstvo, katerega so se zlasti istrski begunci, katerih je v naši pokrajini nič manj kot 15.000, iz vsega srca veselili. Videli so namreč v svojem «connazionalu» največjo možnost, da svoje zahteve še bolj temeljito izvedejo. Skratka, mislili so, da jim je rimska previdnost iz gole skrbi za njihov obstoj poslala angela varuha v obliki novega prefekta.

Toda tudi imenovanje novega prefekta dr. Benussija je bilo kaj kratkotrajno in veselje esulov je izginilo kakor spomladanski sneg. Dr. Benussi je po nepotrjenih vesteh odklonil mesto goriškega prefekta in bo obdržal še nadalje mesto prefekta v Bocnu.

Pač pa so v Rimu našli nekoga drugega, ki bi utegnil biti primeren za to «nevšečno mesto», in sicer dr. Florinda Gianmichela, ki je bil vse doslej uslužben pri notranjem ministrstvu, kjer je baje proučeval vsa vprašanja naše obmejne pokrajine.

V nekaterih šovinističnih krogih menijo, da je bila zamenjava prefekta Benussija napravljena zaradi Slovencev, ki bivajo v goriški pokrajini, in verjetno tudi zaradi sosedne republike, češ da je Benussi Istran in bi utegnil zato biti kamen spotike pri oskanju prijateljskih odnošajev.

Po našem mnenju pa italijanske oblasti sploh niso gledale na imenovanje novega prefekta skozi to prizmo, kajti v povojnih letih iz dneva v dan dokazujejo, da jim je prav malo mar, kakšne vladne predstavnike postavljajo na tako kočljiva mesta, kakor sta Gorica in Videm in da jim pri tem še celo ni žal, če njihovi predstavniki dopuščajo zatiranje slovenskega življa. Zelo verjetno bo držala trditev, da imenujejo take predstavnike v pokrajinske vladne organe, ki vznemirjajo ozračje in s tem preprečujejo mirno sožitje prebivalstva in podirajo most prijateljstva do Jugoslavije.

Kot smo že omenili, je bil novi goriški prefekt dr. Florindo Gianmichele izvedenec notranjega ministrstva za vprašanja naših obmejnih krajev. Zato upamo, da je natančno obveščen o vseh težkočah, ki jih moramo Slovenci prenašati pod Italijo.

Ob njegovem prihodu v naše mesto ne želimo, da bi bil slabši niti enak kot je bil njegov prednik, ampak da bi se v odnosu do Slovencev ravnal po določilih ustave; skratka da bi bil bolj človeški in boljši, veliko boljši od svojega prednika.

Zimski urnik javnih obratov

Z odredbo z dne 20. t. m. je goriški kvestor določil urnik poslovanja vseh javnih obratov v goriški pokrajini od . novembra 1951 do 14. maja 1952, in sicer:

v Gorici in vseh ostalih občinah v pokrajini bodo javni obrati pričeli poslovati ob 6. uri.

Restavracije, gostilne, kavarne, bari ter prodajalne nealkoholnih pijač bodo v Gorici, Gradežu in drugih občinah z več kot 10.000 prebivalci zaprle ob 24. uri, V občinah z manj kot 10.000 prebivalcev pa ob 23.

Gostilne, gostilne s toplimi jedili, krčme in osmice bodo v Gorici, Gradežu in vseh občinah z več kot 10.000 prebivalci zaprle ob 23. V občinah z manj kot 10.000 prebivalci pa ob 22.

Ob isti uri bodo morali zapreti tudi zabavne krožke (ENAL, ACLI itd.) Zabavne krožke bodo razen ob sobotah morali zapreti v Gorici, Gradežu in občinah z nad 10.000 prebivalci ob 24, drugod pa ob 23.

Prodajalne izključno alkoholnih pijač ne bodo smeli odpirati pred 10. ob delavnikih in pred 11. ob nedeljah in praznikih. Omenjene prodajalne bodo lahko poslovale samo do 22.

Seja odbora pokrajinske uprave

Na svoji zadnji seji so odborniki pokrajinske uprave podrobno proučili načrt ceste Gradež-Tržič. Nadalje so temeljito pretresli tudi vprašanje ekonomskega stanja nameščencev pokrajinske uprave v primeru obolenja v zvezi s pogoji, ki jih v takih primerih prakticirajo v drugih pokrajinah. Vprašanja so se odborniki lotili na prošnjo notranje komisije pokrajinske umobolnice.

Pri nadaljevanju seje so razpravljali o vprašanjih, ki se tičejo notranje uprave. Sklenili so dati v zakup barvanje in popravilo ključavnic in drugih zapor v pokrajinskem muzeju za 600 tisoč lir, odredili so tudi nabavo šest mizarskih miz za gojence v gluhonemnici ter popravilo vodnjaka orožniške vojašnice v Jamljah.

Pred zaključkom so odborniki sprejeli še nekaj sklepov v zvezi z nameščenci pri zavodih, ki spadajo pod pokrajinsko upravo ter odobrili plačilo računov za razne dobave.

Nesreča pri delu

Včeraj popoldne je 64-letni kmet Peter Marega iz Moše oral svoje polje, da bi zasejal ozimino. Vodil je pred plugom, za katerega je trdno držal njegov sin, vole in se nenadoma spotaknil v sveži brazdi in padel na zemljo pod plug. Pri nenavadni nezgodi si je Marega globoko ranil čelo. Plug, ki ga je zanesel še skoraj meter naprej, ga je popraskal po vsem telesu.

Rešilni avto Zelenega križa ga je pripeljal v mestno bolnišnico Brigata Pavia. Ozdravel bo v dvajsetih dneh.

Jutri zadnji dan za prijavo dohodkov

Opozarjamo vse davkoplačevalce, ki še niso izpolnili in oddali tiskovine za prijavo dohodkov, da je jutri zadnji dan za njeno vlogo. Vsi zamudniki bodo kaznovani z globo.

DORA GRUDEN SVOJIM ROJAKOM

PISMO NABREŽINCEM

Dragi rojaki!

Ondan sem tu v Ljubljani, kjer prebivam, naletela na znanca iz Trsta. Kakor vselej ob vsaki priložnosti, sem se tudi to pot zanimala za razmere v coni A in predvsem, kako se naši ljudje tam drže, kakšno je mišljenje in razpoloženje našega ljudstva. Kar sem slišala, v splošnem ni bilo razveseljivo. Toda ko sem ga vprašala: Kako pa je v Nabrežini? in mi je dejal, da je Nabrežina narodnostno najbolj ogrožena, me je ta izjava globoko presunila. In pri priči mi je prišla živo pred oči Nabrežina iz mojih otroških in mladih let, napredna, zavedna, slovenska Nabrežina, ki je imela svojo lepo knjižnico, čitalnico, pevsko, godbeno, tamburaško, gasilsko društvo, in ob vsem tem najbolj razgibano in živahno družabno in prosvetno življenje. Prepričana sem, da vsi starejši Nabrežinci še danes kdaj pa kdaj obujajo spomine na razne veselice, igralske, pevske, plesne in druge prireditve, na katerih se je mlado in staro do mile volje nazabavalo, naveselilo, a se hkrati tudi prosvetljevalo in kulturno dvigalo. Ko sem si med razgovorom s tržaškim znancem vse to tudi jaz bliskovito predočevala, se mi je spomin mahoma zaustavil ob temle dejstvu: že tiste čase je bilo v Nabrežini nekaj italijanskih družin, ki so kdo ve od kod prišle s trebuhom za kruhom in se neovirano naselile med nami. Bili so to posteni delovni ljudje, ki niso prišli med nas s kakimi zahrbtnimi nameni, ki niso bili poslani k nam od kake višje mračne sile, da bi se med nami vgnezdili, nam zagospodovali, nas zatirali, preganjali naš jezik in nam vsiljevali svojega. Nasprotno: nekatere teh italijanskih družin so iz lastne volje celo pošiljale svoje otroke v slovensko šolo, kjer so se učili našega jezika, da jim je bilo laže živeti med nami. Nobenemu Nabrežincu pa bi tedaj še na misel ne bilo prišlo spotikati se nad tem, da so ti otroci kljub temu ostali Italijani, da jim je bil občevalni jezik v družini njihov materin jezik. Nihče ni preziral in zatiral narodnosti teh med nami živečih tujerodcev.

Ni lahko doumeti vsega brezdanjega zla, ki ga je v razdobju 25 let prizadejala fašistična vladavina našemu življu v Istri in Slovenskem Primorju ravno v narodnostnem pogledu. Vi sami se tega ne zavedate; zakaj kadar človek dolga leta trpi in samo trpi, se trpljenju privadi, nekako otopi zanj, da nazadnje reče: naj gre, kakor hoče. Toda tega razdejanja se dodobra zavedajo tisti naši ljudje, ki so trezno in budno desetletja spremljali in tudi zdaj spremljajo dogajanja na tem ozemlju. In tega bridkega dejstva sem se zdajci povsem zavedela tudi jaz, ko mi je znanec iz Trsta povedal: Nabrežina je najbolj ogrožena! In ne pretiravam, če rečem, da sem se naravnost zgrozila, ko sem to slišala.

Našel se bo morebiti kak domišljen zakrknjenec, ki bo mojim besedam podtikal staromodni nacionalizem ali celo šovinizem. Daleč od tega! Slovenskemu človeku niso bili nikoli lastni temni, barbarski nagoni, ki jih je v teku 25 let razgalil in se v njih razdivjal italijanski šovinizem nad našim ljudstvom v Istri in Slovenskem Primorju, ko si je bil prigrabil oblast nad njim. Vsa zgodovina tega obmejnega ozemlja priča, da ni nikoli bilo slovensko ljudstvo tisto, ki je napadalo, raznarodovalo ter iz gole pohlepnosti po tuji zemlji in lastnini gojilo mržnjo do soseda drugorodca. Človečnost in mirotoljubnost slovenskega človeka se očituje že v tistem malenkostnem primeru o prvih italijanskih naseljencih v Nabrežini, ki sem ga prej navedla. Noben domač človek se ne bi bil še domislil, da bi te priseljence zasovražil zavoljo njih italijanske narodnosti.

Bridke izkušnje teh povojnih let, kakor tudi splošno današnje stanje v svetu nas pouči, da je še daleč do bratstva med narodi — takega bratstva, kot ga je tako goreče vse življenje propovedoval vaš rojak in moj brat pesnik Igo Gruden.

Tisti dan, ko sem zvedela, da je Slovensko-hrvatska prosvetna zveza v Trstu odkupila «bivši dom pesnika Iga Grudna», ki je tudi moja rojstna hiša, da je torej ta hiša zopet prešla v slovensko posest, tisti dan je bil eden najsvetlejših mojega življenja. Ta naš dom, ki so ga naši starši zgradili s poštenim, trdim, marljivim delom, je pritepeno fašistično druhal v Nabrežini najbolj bodel v oči; zato se je s svojo politiko načrtnega uničevanja slovenskega gospodarstva najprej z vsemi najpodlejšimi sredstvi spravila nadenj. Po očetovi smrti so naši materi odvzeli dovolilnice vseh obrti, ki so našim staršem pol stoletja bile glavni vir za vzdrževanje številne družine; nato so gospodarstvo obdavčevali ter obremenjevali z vedno na novo izmišljenimi taksami; pretil je rubež za rubežem in da jih prepreči, se je mati z družino, kar je je ostalo še doma, zatekala po posojila v italijansko banko. Po dolgoletnem trdem in najmučnejšem naporu naše družine, da vzdrži in si ohrani domačijo, so fašistični lopovi končno dosegli, kar so imeli v načrtu: izrinili so nas iz nje in si jo prigrabili; postala je last italijanske banke.

In ta naš nekdanji dom je zdaj vas vseh — Kulturni dom Iga Grudna! Naj vam bo drag, kakor je bil drag njemu in nam vsem, ki smo se v njem rodili, ki nas zdaj večina živi raztreseno po raznih mestih jugoslovanske domovine. Da ni to ozemlje po prvi vojni postalo plen italijanskega pohlepa, bi nam bil ostal ta dom kot toplo gnezdo, ki nas bi od vsepovsod vedno privabljalo k sebi v domači kraj. Zategadelj vam bodi ta Dom kakor svetlo, toplo ognjišče, iz katerega črpajte vero v uresničenje vseh plemenitih, človečanskih misli, ki jih je moj brat Igo tako goreče oznanjal v svojih pesmih; ta Dom naj krepi in dviga vaš narodni ponos in zavest, naj vam podžiga ljubezen do rodne grude in materinega jezika, v katerem je Igo tako ljubeče opeval lepoto te naše drage in tako kruto preizkušene slovenske zemlje, v katerem je tudi izlival svojo žalost in skrb zanjo:

o kamnolomci iz
Nabrežine, —
kaj bo iz vas, o, kaj
bo iz vas?
boste prodali se in
zatajili,
v narodu tujem
propali, utonili?
vi proletarci,
bodete pali kot voli
pod udarci
mrzlih, nebratskih
pesti?

Glejte, kaj doživljamo danes: šovinizem italijanskih imperialistov spet besni proti jugoslovanskim narodom, spet dviga glavo in preti fašistična pošast, ki se ji na zločinskih rokah še ni posušila kri stotisočerih žrtev slovenskega, dalmatinskega, črnogorskega, bosanskega, hrvaškega in srbskega ljudstva. Ta pošast spet steza svoje grabežljive, ubijalske šape po Istri in Slovenskem Primorju, da bi te pokrajine naprej italianizirala in po njih iztrebljala slovensko ljudstvo.

Ta nezaslišana predrznost terja od vas, da se složno in čvrsto postavite na noge zoper njo, vsi kot ena duša! Vedno in vedno si prikličite v spomin gornje verze mojega brata Iga, ki jih je pred tridesetimi leti v bolestni zaskrbljenosti naslovil na vas kot vprašanje, ter zakličite danes vašemu mrtvemu pesniku v onstranstvo svoj trdi, nezaprosni odgovor: NE, NIKDAR!

Violinist Karlo Rupel in pianist Anton Trost med izvajanjem na torkovem koncertu Glasbene Matice v Avditoriju

DRUGI KONCERT GLASBENE MATICE V NOVI SEZONI

KONCERT PIANISTA TROSTA IN VIOLINISTA RUPLA

Na drugem koncertu nove sezone, ki ga je v torek zvečer priredila tržaška Glasbena Matica, sta nastopila gosta iz Ljubljane, pianist Anton Trost in violinist Karlo Rupel. Oba umetnika, ki sta nam že znana iz nastopov prejšnjih let, sta tudi tokrat v polni meri opravičila naše pričakovanje ter ponovno utrdila sloves, ki ga uživata med tržaškim koncertnim občinstvom.

Torkov koncert je nosil pečat intimnosti. Pa kljub temu da del naše publike še ni vajen prisostvovati koncertom komornega značaja in si šele izoblikuje svoj umetniški okus, je bila vendar dvorana Ljudskega doma prav lepo zasedena.

Sporéd, ki sta si ga umetnika izbrala, je v prvem delu poleg priljubljene Brahmsove Rapsodije op. 79 št. 2 za klavir, obsegal dve daljši skladbi. Najprej Beethovnovo klavirsko Sonato op. 57, imenovano «Appassionata», eno najlepših del slavnega mojstra, polno tiste dramatike in strasti, katere globlji pomen lahko najdemo v Beethovnovih pismih «nesmrtni ljubljenki» — Teresi Brunswickovi, kateře bratu je ta sonata posvečena. Demonska sila I. stavka in transcendentalna lepota drugega, vse skupaj pa povezano v monumentalno zgradbo, približujejo to delo največjim simfoničnim delom slavnega mojstra. «Appassionati» je sledil Mendelssohnov Koncert v E-molu za violino in orkester, ki ga je v danih prilikah seveda moral nadomeščati klavir.

Virtuozno, bleščeče delo visoke romantike, z izrazito melodično linijo in pregledno formo, ki nudi solistu obilo možnosti, da pokaže svojo tehniko.

V drugem delu koncerta pa smo slišali najprej Nokturno in Polonezo v As-duru Friderika Chopina, skladbi, ki sta menda občinstvu najbolj ugajali, in nato širi krajša violinska dela: Bravničarjevo «Nočno elegijo», Sukovo «Un poco triste» ter «Joto» in «Španski ples» skladatelja De Falle, slednji dve zanimivi po svoji značilni pirenejski motiviki.

Na željo občinstva, ki je izražalo svoje priznanje umetnikoma z burnim ploskanjem, je izven sporeda pianist dodal še Chopinovo «Uspavanko», violinist pa Ravelovo «Habanero» in Dvorakov «Slovanski ples».

Tako tehnično kakor interpretacijsko težak spored je pianist Anton Trost izvajal v vsakem pogledu brezhibno. Njegova posebna odlika je, da dela izoblikuje plastično v detajlih in v celoti ter da je njegova izvedba plod bogatega notranjega doživetja, kar je glavni in prvi pogoj, da zamore umetnina kakor jo predstavlja n. pr. Beethovnova «Appassionata» zares polno zveneti v vsej svoji monumentalni arhitektoniki in bogati vsebini. Često smo že poslušali znane pianiste, toda redko kdaj smo srečali tako popolno izgrajeno umetniško osebnost kakor je Anton Trost. Pianist se je tudi kot spremljevalec povsem prilagodil violinistu Ruplu ter tudi tu pokazal svojo globoko muzikalnost. Škoda da dvorana ne razpolaga s stalnim koncertnim klavirjem, kar bi v veliki meri olajšalo organizacijo komornih koncertov.

Odlike violinista Karla Rupla so predvsem v skrbno pripravljeni tehnični igri, ki mu omogoča, da briljantno izvaja zahtevna dela, kakor so Mendelssohnov koncert v E-molu in De Fallovi skladbi «Jota» in «Španski ples». Vsa dela je violinist stilno lepo izoblikoval in nekatera od izvajanih del, kakor n. pr. Bravničarjeva «Nočna elegija», so zapustila vtis iskrenega doživetja in neposrednega izraza. Žal nam je bilo le, da violinist ni imel na razpolago orkestra, ob katerem bi njegova izvedba Mendelssohnovega koncerta še lepše prišla do izraza.

Končno naj pripomnimo še, da bi morala uprava dvorane poskrbeti, da ne bi pomanjkljivosti v tehničnih napravah povzročale stalen šum, ki občutno moti tako izvajalce kakor občinstvo.

— r

V BOSNI IN HERCEGOVINI BODO POSADILI LETOS OKROG 50 MILIJONOV DREVESNIH SADIK

Letos jeseni bodo posadili v Bosni in Hercegovini v okviru pogozdovanja okrog 50 milijonov drevesnih sadik in porabili nad 730.000 kg semena. Umetno in naravno bodo pogozdili 37.000 ha. Največ goličav bodo pogozdili na hercegovskem krasu in na pobočjih, kjer so prej požari uničili gozdove. Lani in letos so tudi v Hercegovini ozeleneli prvi gozdovi, zasajeni prva leta po vojni.

KDAJ IN KDO JE PREPLEZAL NAJVIŠJE VRHOVE ŠVICARSKIH IN FRANCOSKIH ALP

LETA 1855-1865 „ZLATI VEK" ALPINIZMA

Mont Blanc je bil preplezan že leta 1787 - Matterhorn so po šestletnih naporih osvojili leta 1865 - Smrt štirih plezalcev - Osemnajstletni Fellenberg, prvi na vrhu Wildstrubla

Rothorn v Voralbergu.

Med alpinisti so leta 1855—1865 znana kot «zlati vek alpinizma», ker so bili premagani v tem desetletju najteže dostopni vrhovi švicarskih in francoskih Alp. Preplezali so jih predvsem angleški in švicarski alpinisti, izčatno pa so jim pomagali francoski in piemontski vodniki. Prve lovorike si je priboril ženevski naravoslovec de Saussure, ki je leta 1787 z vodnikom Balmatom priplezal na vrh Mont Blanca. Leta 1811 sta mu sledila brata Meyer iz Aaraua, ki sta priplezala na vrh Jungfrau. Leta 1813 sta J. Meynard in Marie Joseph Cuttet dosegla vrh Zermatskega Breithorna. Leta 1813 je skušal doseči R. Meyer iz Aaraua tudi vrh Finsteraahorna, pa se je moral tik pod njim vrniti.

Približno ob istem času so začeli drzni planinci naskakovati najvišjo goro v švicarskih alpah Monte Roso, katere vrhovi so bili doseženi v letih 1819 do 1855. V začetku štiridesetih let je začel stari mojster švicarskega alpinizma Gottlieb Stucer svojo plezalno kariero s prvim vzponom na Susterhon in Wildhorn. Sledila sta njegova vzpona na Mali Michabel in Combin de Corbasière.

Na ožjem področju Zermatta so se začele prve plezalne ture leta 1854, ko so trije bratje Smith iz Anglije pod Andermatovim vodstvom dosegli vrh Strahlhorna. Leta 1855 so jim sledili Angleži Birkbeck Hudson (ki se je leta 1865 na Matterhornu ponesrečil), Smyth Grenfell in Svenson, ki so z vodniki Ulrichom Lauenerjem ter J. in M. Zumtaugwaldom dosegli vrh Dufourspitze, najvišji greben Monte Rose. Leta 1856 je E. L. Ames z vodnikoma Andermattom in Insemgom, prvi priplezal na vrh Allalinhorna. Leta 1858 je R. Llewelyn z vodnikom Johannom Taugwalderjem dosegel najvišji vrh pogorja Mitschabel. Leta 1859 je Leslie Stephen z vodnikom Melchiorjem Anderreggom priplezal na vrh Rimpfischhorna, leta 1860 pa sta dosegla vrh Alphubla.

Sledeče leto 1861 je bilo za alpinizem posebno plodno. Osem angleških alpinistov je s petimi vodniki priplezalo na vrh Lyskamna, ki je veljal čotlej za nepremagljivega. Drugi najvišji vrh Zermatta Weisshorn se je moral vdati angleškemu alpinistu Johnu Tyndalu, ki sta ga spremljala J. P. Bennen in Ulrich Wenger. V istem poletju je «podlegel» tudi Costor združenim naporom Mathewsa in Jacomba, ki sta ju vodila sloveča brata Croz iz Chamonixa. Tiste dni sta E. N. Buxton in Powell Boxton premagala tudi zadnji vrh Monte Rose

Leta 1862 sta T. S. Kennedy in Mr. Wigram z vodnikoma J. B. Crozom in J. Kronikom priplezala vrh nevarnega Den Blancha. Ob istem času sta Llewelyn in Hayward prvikrat priplezala na vrh Taschhorna v masivu Michabel. Leta 1864 je švicarski plezalec Jacot priplezal na vrh Castorjevega dvojčka Polluxa, Leslie Stephen in Crawford Grove z vodnikom Melchiorjem Anderreggsom pa sta se vzpela na Rothorn (Moming). Leto 1865 je prineslo po šestletnih naporih končno zmago nad najstrmejšim in najlepšim alpskim orjakom Matterhornom. To zmago so dosegli Angleži Edward Whymper, Lord Douglas, R. Hudson in Earl Hadow z vodniki Michelom Crozom iz Chamonixa ter očetom in sinom Tauwalderjem iz Zermatta. Ko so se vračali, se je pripetila znana katastrofa, ki je dolga leta mučno vplivala na alpinizem, saj so se ponesrečili štirje plezalci: Lord Douglas, Hudson, Hadow in vodnik Croz. Whymper, ki je sočil takrat vzlic svoji mladosti med prve alpiniste, je dosegel malo prej presenetljiv plezalni uspeh. Priplezal je namreč na vrh Grandes Jorassesa, Col de Dolenta, Aiguille Verte, Col de Talèfre v masivu MontBlanca in Ruinette Grand Cornier v Waleških Alpah. Njegovi vodniki so bili sloveči Cristian Almer, Mitchel Croz in Franz Biner. Nekaj dni pred zmago nad Matêrhornom sta Angleža Moore in Walker prva priplezala na vrh Obergabelhorna. V istem poletju so bili premagani še vrhovi Brunegghorna, Pigue d'Arolla, Trifthorna, Wallenkuppe in Mont Blanca de Seillon.

Alpinistični krogi so v tistih časih posvečali glavno pozornost plezalnim turam v Zermattskem pogorju in v Vzhodnih Alpah, medtem ko so bili v Bernskih Alpah doseženi uspeli potisnjeni bolj v ozadje. Šele ko so se začeli takrat sloveči angleški plezalci zanimati tudi za vrhove v masivu Jungfrau, so privabile planince tudi Bernske Alpe. Takrat je nenadoma zaslovelo ime komaj 18-letnega plezalca Egmunda von Fellenberga iz Berna, ki je leta 1856 prvi priplezal na vrh Wildstrubla. Leta 1857 je Anglež Porges z vodnikom Almerjem priplezal na vrh Mönch. Naslednje leto sta dva Angleža priplezala na vrh Eigerja, leta 1859 pa sta dva angleška plezalca premagala Veliki Aletschhorn. Leslie Stephen in Melchior Anderegg sta leta 1862 dosegla vrh Velikega Schreckhorna. Istega leta je bil dosežen vrh Weissenfrau, v naslednjem letu pa je lipski tovarnar Baedeker priplezal na vrh Silberhorna v masivu Jungfrau.

Leto 1865 je prineslo posebno velik uspeh mlademu Fellenbergu, ki je z vodnikom Inäenitom in Mitchelom prvi priplezal na Veliki Grünhorn, potem pa na zelo strmi in nevarni Lauterbrunski Breithorn. Na tej plezalni turi je prišlo do napetega tekmovanja z Angležema Phillpotom in Hornbyjem. Fellenberg ju je prehitel za pičlih deset minut. V tem letu je začel alpinizem v Evropi pojemati, ker so se obračali pogledi alpinistov proti Kavkazu, Andom in celo proti Himalaji.

Mont Blanc, najvišji alpski vrh.

Ljubljana tujsko-prometno središče

Nekdaj sloveča lepa, čista Ljubljana je bila v prvih povojnih letih nekoliko zanemarjena glede tujskega prometa. To je povsem razumljivo, kajti po vojni je bilo mnogo drugih važnejših vprašanj kot pa je turizem. Sedaj, ko so se razmere več ali manj uredile, pa Ljubljana zopet pridobiva na svoji lepoti in pomenu kot tujsko prometno središče Slovenija. Mnoge nezazidane parcele, ki so pred vojno ležale zapuščene med stavbami, so pridni Ljubljančani spremenili v lepe zelene parke. Tako so zrasli novi parki pred glavnim kolodvorom in še mnogi drugi, ki osvežujejo mestu lice in prinašajo prebivalstvu več zelenja in zdravja. Lahko rečemo, da je Ljubljana mesto parkov, saj se njihova površina stalno veča.

V letošnjem letu so pristopili k temeljiti regulaciji središča mesta. Starodavni pritlični Fi. govec, kjer so se pred več kot sto leti sestajali pesnik Prešern, Smole in drugi takrat živeči pisci iz literarnega kroga «Kranjske Čbelice», in še vrsta zastarelih stavb, ki so utesnjevali Tyrševo cesto, se umikajo povečanemu prometu. Stari Ljubljančani in okoliški kmetje so se težko ločili od starinskih hiš, ki jih zdaj podirajo. Vendar bodo gotovo čez leta raje gledali moderna poslopja, ki bodo na njihovem prostoru zrasla v tem delu mesta. Poleg stavb na Tyrševi cesti bodo podrli stare, zanemarjene hiše v Kolodvorski ulici, ki so dotrajale in niso prav nič v čast slovenskemu glavnemu mestu. Moderniziral bodo tudi Komenskega ulico, Zaloško cesto in druge, bodisi iz estetskih ali prometnih ozirov.

V letošnjem letu so pričeli v večjem številu obiskovati Ljubljano inozemski gosti. Tako je bilo v avgustu nad dva tisoč tujcev, ki so pripotovali iz raznih krajev sveta. Največ jih je bilo iz Francije, Avstrije, Anglije in Amerike, med njimi tudi mnogo naših izseljencev, ki so obiskali svojo staro domovino.

Naraščajoči tujski promet ni mogoče dalje razvijati z obstoječimi hoteli. Zato so izpraznili hotel Bellevue na Rožniku, katerega zdaj obnavljajo. Po prenovitvi bo obkrožen od zelenega, gozdnatega Rožnika, in na lepi razgledni točki, zopet privlačen obiskovalcem. Prav tako se bodo v kratkem lotili obnove znanega hotela Strukelj v središču mesta, tako da ne bo več resne ovire za večji dotok domačih in tujih gostov. Stari ljubljanski grad, ki doslej obiskovalcem ni nudil ničesar razen prelepega razgleda na mesto in bližnjo okolico do Kamniških in Julijskih Alp, bo prav tako urejen, imel bo restavracijo, razgledni stolp in dobre dostope.

Tujce privablja poleg obsežnih zelenih nasadov, obkrožajočih gozdov in polj ter kulturnih, zgodovinskih znamenitosti še svež, čist zrak. Ljubljano kljub svojim sto dvaindvajset tisoč prebivalcem in razvijajoči se industriji ne ovirajo v tujsko prometnem oziru tovarniški dimniki. Tovarne so namreč v glavnem na robu mesta, medtem ko je novo zgrajeni «Litostroj» sam po sebi tako lepa moderna zgradba, obdana s parki in nasadi, da prav nič ne spominja na težko industrijsko vzdušje.

Edino, s čemer se Ljubljana ne more ponašati, je njena megla. V pomladanskih in poletnih mesecih je malenkostna, zato pa je bolj gosta v jesenskih in zimskih dneh. Vendar je pa to problem, ki se začenja in rešuje že pri Cerkniškem jezeru in bo zaradi tega brzčas dolgotrajen. Ljubljansko barje, ki obsega okrog šestnajst tisoč hektarov površine in povzroča nezaželeno meglo, pa bodo pričeli resneje meliorirati, s čimer bodo zavarovali plodno orno zemljo, istočasno pa zboljšali ljubljansko podnebje.

C. S.

KMETJE SO SAMI ZGRADILI ELEKTRARNO

Kmetje vasi Modriča v debarskem okraju v Makedoniji so sami zgradili elektrarno, ki že obratuje. Nad 120 hiš, javnih ustanov in obmejnih karaul je dobilo električno luč. Elektrarno so pomagali graditi tudi graničarji, ki so s prostovoljnim delom prispevali okrog 150.000 din.

Eden izmed spominov na hude čase, ko so v Vipavski dolini gospodarili nosilci dvatisočletne kulture

LOJZ

«Eviva Mussolini!» je zaklical učitelj Giovanotti, ko je vstopil v razred preproste vaške šole v Vrhpolju pri Vipavi. Otroci, preplašeni pred strogim, sušičnim učiteljem so pokorno odzdravili, četudi so jim šle tuje in sovražne besede kaj težko z jezika. Le eden ni pozdravil, mali Lojze, ki so mu očeta ubili fašisti takoj po zasedbi Primorske. S pogledom, kakršnega ima podlasica, ko zagleda plen, je učitelj oplazil otroke in že ugledal malega Lojza, ki ni dvignil roke v pozdrav Duceju. Kot mačka je skočil k otroku, ga stisnil za grlo in ga začel z nepremagljivo jezo daviti. Lojzek je s široko razprtimi očmi strmel v besnečega učitelja, ki je v svojem laškem jeziku klical na pomoč vse svetnike in vrage. Nekje iz Kalabrije, menda iz Reggia se je pritepel, da bi slovenskim otrokom vcepil v srca fašistične nauke. Zato se je brezumno razsrdil, ko je opazil upornega Lojzka. «Tu, sciavo, cane sloveno!» Prsti divjaka so se oklenili drobnega vratu in ga vedno bolj stiskali, da ga je prekrila rahla modrikasta senca. «Joj, zadavil ga bo», so govorili pogledi učencev, saj si na glas takega niso upali izreči. Nihče izmed njih ni slutil, kako se bo to končalo.

Končno so prsti popustili. Tedaj je človek, ki naj bi bil otrokom vzgojitelj, bliskovito odprl Lojzkova usta in pljunil debel curek sline v njegova usta. «Se sono io malato, sarai anche tu!» S temi besedami je brcnil dečka, da je trdo udaril ob klop ter od strahu in bolečine nezavesten obležal. Podivjani učitelj, ki je s ponižanjem slovenskega otroka utešil svoj srd, je ukazal, naj otroci zapojejo «Giovinezzo». Plahi otroški glasovi so zaplavali nad nezavestnim Lojzkom ter težko legli na srca kmetov, ki so delali na bližnjih njivah. Marsikatera hrapava, od zemlje in sonca rjava dlan si je otrla solzo, ki jo je rodil gnev in bolečina zatiranega človeka.

* * *

Lojzek je rastel, z njim pa je raslo tudi sovraštvo do črnosrajčnikov. Ti so zatrjevali, da prinašajo slovenskim «barbarom» sadove dvatisočletne rimske kulture, ki so bili tako bridki, da se jih primorsko ljudstvo še vedno grenko spominja. Zavednim slovenskim učiteljem in duhovnikom, ki niso hoteli učiti v italijanskem jeziku, so vlivali v usta ricinovo olje, ne morda kapljico temveč cele litre. Čez noč so v Podragi obesili slovensko zastavo, drugo jutro pa so pridrvelj fašisti z zavihanimi rokavi črnih srajc in s poleni grozili Podražancem, da bodo zažgali vas. Tisto jutro so fašisti pozaprli vse moške. Tako se je začelo. Grozljive novice so se širile iz vasi v vas in postajale vse bolj strašne in preteče. Zaprli so zdaj tega, zdaj onega. Tudi Lojzovi domači so se bali zanj, saj ni hotel mirovati. Ponižanje, ki ga je doživel kot sedemletni fantič je Lojz, ko je doraščal, vse bolj živo občutil. Hotel se je maščevati. Zase in za očeta, za vse tiste, ki so trpeli po goriških in tržaških zaporih, kjer so jim italijanski okrutneži rezali jerme na z živega mesa, kjer so jim pulili nohte, jih zbadali z drobnimi šivankami ... Kako jih je sovražil, te italijanske pritepence, ki so zasedali v zeleno Vipavsko dolino izdajstvo in strah, sovraštvo in nemir. Našli so se taki, ki so za borih dvajset lir z lahkim srcem izdali soseda, prijatelja. Za svoje slovensko prepričanje in neomajno vero v svobodo se je moral zato poslej pokoriti dolga leta po laških zaporih.

V takih trenutkih je malodušje zajelo vaščane in upanje, da bo kdaj konec suženjstva, je naglo plahnelo. «Ljudje, ne obupajte, ni še konec vseh dni. Naj ne vidijo Lahi naših glav sklonjenih, naj ne vidijo solz v naših očeh.» Tako je bodril Vipavce Lojz. Od hiše do hiše je hodil, od kmeta do kmeta in kadar je bilo najhuje, je Lojzova beseda spet vlila novega poguma, da je bilo laže trpeti. «Lojz ima prav, daleč vidi! Tako res ne more več dolgo trpeti!» A so Primorci trpeli, deset, dvajset in več let. In vsa ta leta so upali.

Ko so zaprli Lončarja, očeta petih otrok, je Lončarka obupala. Ni hotela videti nikogar, vročične oči niso kazale nič dobrega; otroci so se stiskali okrog nje, ona pa jih je odrivala od sebe. Nenadoma je izginila. Ko se je Lojz vračal zvečer domov, jo je v zadnjem trenutku potegnil iz valov Vipave. Pri Lončarki pa so ga čakali kvesturini in ga odvlekli s seboj. V goriških zaporih šele je Lojz izvedel, česa ga dolžijo. Z Lončarjem da je imel zveze in da je sploh nevaren človek. Nekaj let je minilo, preden se je Lojz vrnil iz rimskih, tržaških in goriških zaporov, izmučen, a ne strt. Vera v osvobojenje primorskega ljudstva je bila v njem še močnejša, želja po maščevanju še slajša.

Z drugo svetovno vojno se je Lojzu ta želja izpolnila in Vipavci so začeli znova upati, da bodo kdaj zaživeli v svobodni Jugoslaviji ter se po dolgih letih trpljenja rešili italijanskega škornja.

Zato so z veseljem prisluhnili prvim partizanskim strelom. Mnogim, ki so že obupali, se je dvignil pogum. Domači fantje so začeli odhajati v gozdove. Zdaj so pogrešali domačini tega, zdaj onega. «Ne vemo, kje je. V vaši vojski služi», so odgovarjali Italijanom, ko so delali preiskave.

Med prvimi je odšel v gozdove Lojz. Kmalu so se razširile govorice, da je ujet. Pa so bile to le prazne besede, premišljeno vržene med ljudi, da bi jim uplahnil pogum. Toda nič takega se ni zgodilo. Lojz se je kmalu nato celo prikazal zdaj tu, zdaj tam. Italijanom je bil trn v peti, a mu niso mogli do živega. Lojz je ob razpadu Italije doživel svoj veliki dan. V Milanu so obesili Mussolinija. Kako beden je visel z glavo navzdol v posmeh množicam, ki so še dan poprej pred njim trepetale!

Kmalu potem so italijanske fašiste zamenjali nacisti, ki so se vgnezdili po vsej Primorski. Borbe z Nemci so bile hude. Partizani so imeli opraviti s pogumnejšim sovražnikom kot so bili laški vojaki. Zato so bile partizanske zmage še mnogo večje.

* * *

Ko da je bilo včeraj se še danes spominjajo vrhpoljski kmetje tiste strahotne noči, ko so skozi vas nenadoma zahrumeli kamioni. Zjutraj pa je na starih kostanjih pred cerkvijo viselo sedem partizanov. Med njimi je bil tudi Lojz, ki je z mrtvimi očmi srepel na okna svoje domačije. Še ves dan so obešence stražili Nemci, vaščani pa so se le z grozo v sebi ozirali na izmučena trupla. Tako je končal Lojz, na kostanju sredi domače vasi.

* * *

«In taka je bila kultura italijanskega okupatorja. Zanj smo bili mi vsi le «sciavi», slabši od garjavih psov. Ivan in toliko drugih je maščevalo neštete žrtve, le škoda, da so tudi sami padli.» Tako so te dni, ko na Vipavskem poskušajo novo vince, domači partizani in borba proti fašistom še bolj živo v spominu, njihovo junaštvo pa bo živelo še naprej, saj Primorci ne bodo nikdar pozabili, da so prav Lojz in na stotine njemu enakih priborili Primorski svobodo, ki jo hočejo znova zatreti pohlepni sosedi.

VERA KUHAR

ZADNJA POROČILA

PRIMORSKI DNEVNIK

26. OKTOBRA 1951

VREME

Nizki zračni pritisk nad Genovskim zalivom povzroča oblačno vreme in sneg v Alpah. Obenem pa se proti Evropi pomika področje visokega zračnega pritiska. Za danes še vedno nestalno in vetrovno vreme. Čez nekaj dni izboljšanje. V Trstu je bila včeraj najnižja temperatura 14.0; najvišja pa 16.0.

RADIO

Opozarjamo vas na naslednje oddaje: **Jug. cona Trsta:** 14.00: Operne arije poje basist Friderik Lupša; 19.00: Igra čelist Gorazd Grafenauer. — **Slovenija:** 12.00: Slovenske ponarodele pesmi; 21.20: Skladbe Juvanca in Lipovška. — **Trst II.:** 12.20: Zabavna glasba; 22.30: Pestra operetna glasba. — **Trst I.:** 14.30: Moderni ritmi; 23.20: Plesna glasba.

Sestanek za mir in mednarodno sodelovanje v Zagrebu

(Nadaljevanje s 1. strani)

ke Vidmarjevega predloga se je izrazil takole: «Kakor je znano, navaja točka 6 jugoslovanskega predloga, da je treba obsoditi namen reševanja perečih vprašanj s pomočjo sporazuma samo velikih sil brez sodelovanja malih držav in narodov, a posebno brez sodelovanja onih držav in narodov, za katere pomenijo ta vprašanja življenjski interes. Jaz pripadam narodu — je dejal dr. Niemoeller — ki je v položaju, da se je moral naslanjati na pogajanja velikih sil, čeprav izid teh pogajanj ni bil zadovoljiv. Toda ta pogajanja so bila boljša nego nič. Zato sodim, da te točke 6 jugoslovanskega predloga ni bilo treba tako ostro definirati».

Govornik je ob koncu poudaril, da je treba odstraniti faktor strahu in nesigurnosti na obeh straneh železne zavese. ali ga vsaj ublažiti, kar bi se moglo doseči z neposrednimi pogajanji preko demarkacijske črte. Zato pa je potrebno medsebojno zaupanje, ki zopet temelji na skupnih pogajanjih. in kakor vidimo, se tukaj gibljemo v začaranem krogu. Zato predlaga, da bi se vsaj v deklaraciji zborovanja predložilo obenem velikim silama, da bi razpravljale o vprašanju oborožitve na ta način, da bi vsaj preprečile, in prenehale z oboroževalno tekmo. Tako bi ublažili akutno nevarnost vojne.

Francoski narodni poslanec Andre Denis je v svojem govoru med drugim izjavil, da ni dovolj definirati napadalce niti stokati zaradi velikih sil, temveč je treba vzpostaviti okvir vzajemne varnosti, zato pa je najboljši način, da bi Evropo združili na federalistični podlagi, ki predstavlja koristen faktor ravnotežja.

Zadnja dopoldanska govornika sta bila Američan Philipp Mosley in francoska književnica Madeleine Paz.

Mosley meni. da predstavlja podlaga, ki so jo predložili Jugoslovani, možnost pravilnega obravnavanja osnovnih vprašanj za obrambo miru. Govoril je tudi o vprašanju skupne varnosti ter dejal, da je to edino zdravilo proti oborožitvi. Ko je govoril o Koreji, je poudaril, da je treba izkazati vso čast četam 16 držav na Koreji, ki se borijo za obrambo te skupne varnosti. Na koncu je citiral izjavo pokojnega predsednika Roosevelta iz leta 1943, da namreč 80 odst. vlad na svetu želi mir, samo 20 odst pa bi uporabilo silo.

Književnica Paz pa je dejala, da bi bilo dobro, če bi vsi znani učenjaki Francije naslovili poziv ostalim v svetu, da se jim pridružijo v miroljubnem delu in bi se na ta način z vseh strani pojavili somišljeniki.

Ob 18. uri je bil svečan sprejem, ki ga je delegacijam priredil mestni odbor Zagreba.

Danes popoldne je predsedstvo predložilo 7 delegatov, ki naj sestavljajo odbor za izdelavo resolucije. Med njimi je tudi Jugoslovan Marko Ristić. Predsednik današnje seje je bil Perikles Argyropulos, nekdanji grški zunanji minister, ki je dejal, da odbor za sestavo resolucije lahko pokliče vse izvedence, ki bi jih želel zaslišati, in prav tako lahko vsak delegat pride pred odbor in pove svoje mnenje in svoje predloge. V zvezi s tem je nastala zelo živahna diskusija. Na koncu so glasno sklenili, da se glasovanje o definitivni sestavi odbora odgodi na začetek jutrišnje seje, da bodo imeli francoski predstavniki čas, da se med sabo sporazumejo, kdo jih bo v odboru zastopal.

Z današnjim dnem je bilo vpisovanje govornikov zaključeno. Na seznamu je še okoli 30 prijavljenih govornikov, tako da predvidevajo, da bo jutri, morda pa tudi še pojutrišnjem, potrebna nočna seja.

Prihodnja seja bo jutri predpoldne.

S. RENKO

PRVI SESTANEK DELEGACIJ za premirje v Pan Mun Jomu

Zavezniški predstavniki so predlagali novo demarkacijsko črto - Čete bi moral ločiti 5 km širok demilitarizirani pas

PAN MUN JOM, 25. — Potem, ko so se predstavili novi severni delegati, je na današnjem prvem sestanku za premirje, po 63 dneh presledka, spregovoril najprej severnokorejski general Nam Il, ki je predlagal takojšnjo ustanovitev posebnega urada, da bi zvezni častniki reševali vsa upravna vprašanja in o varnosti na kraju konference. Admiral Joy je odgovoril, da je predlog sprejemljiv, vendar da ga mora še proučiti. Nato pa je v kratkih besedah omenil, da so zavezniški predstavniki v Pan Mun Jomu, zato, da bi sodelovali na razpravi za dosego premirja. Prvo vprašanje je treba rešiti v zvezi z drugo točko dnevnega reda. General Nam Il je nato predlagal, da bi o tem razpravljala posebna komisija.

Po kratkem odmoru je admiral Joy sprejel dva severna predloga pod pogojem, da vsaka od obeh strank «more v vsakem trenutku zahtevati plenarni sestanek».

Prva seja pododbora se je pričela ob 14. uri in končala ob 15.40. Zavezniki so predlagali 5 kilometrski demilitarizirani pas vzdolž demarkacijske črte. Obenem bi ta črta potekala od izliva reke Jesong, 9 km zahodno od Kesonga in se končala v bližini Mahaini, 11 milj in pol jugo-vzhodno od Kesonga. Potekala pa bi v bližini Judonga, Kumhve, Kvionga, Sungiagnija, Ogangnija, Sanmiongnija, 4 milje južno od Fenganga, 4 milje in pol južno od Kumsonga in 15 milj severno od hidravličnega bazena pri Hvačonu.

Na ta način bi zavezniki odstopili približno 200 kv. milj ozemlja na vzhodnem področju, v zamenjavo za ozemlje, ki bi ga morali severni odstopiti na zahodnem področju.

V kolikor pa bi šlo za delni kompromis, pa bi zavezniki obdržali svoje stališče, da bi morala namreč demarkacijska črta teči tam, kjer so sedanje bojne črte OZN.

Prihodnje zasedanje pododbora bo jutri ob 11. zjutraj. V prvem dnevu pogajanj je bilo opaziti nekaj rahlega optimizma. General Nuckols, uradni predstavnik OZN, je izjavil, da upa v napredek pri pogajanjih.

Današnje poročilo VIII. armade pravi, da so oklopne izvidnice OZN napredovale do zapadnih predmestij Kumsonga in naletele le na manjši odpor. Uničili so 28. utrjenih postojank. Jugozahodno od Kumsonga so sile OZN napredovale pol kilometra med napadom na neki določeni cilj.

Severno od Janguja so oklopna vozila OZN naletela na močan zaporni ogenj iz minometalcev. Na ostalih delih vzhodnega bojišča so sile OZN obdržale svoje položaje. Z zahodnega bojišča pa poročajo o bojih med izvidnicami in dveh ponesrečenih napadih severnih čet na področju Jončona.

Nesreča pri Neaplju

NEAPELJ, 25. — Neki avtomobil «Fiat 1100» se je iz neznanih vzrokov zaletel na cesti Neapelj - Pompei v neki drugi avtomobil. 7 oseb je bilo ranjenih.

* * *

MOSKVA, 25. — Namestnik sovjetskega zunanjega ministra je sprejel francoskega poslanika Chataigneauja. Razgovarjala naj bi se o odnosih med obema državama.

Schuman bo predložil načrt za evropsko federacijo

Francoski zunanji minister trdi, da ga v tem že podpirata Acheson in Morrison - Njegovo stališče do Egipta

PARIZ, 25. — V društvu inozemskega tiska je francoski zunanji minister Schuman danes izjavil, da bo Francija predložila na prihodnjem sestanku Evropskega sveta načrt za evropsko federacijo. Pripomnil je, da bo verjetno on dobil nalog, da predloži in zagovarja ta načrt ob podobni iniciativi Belgije in Italije.

V svojem govoru je Schuman med drugim izjavil: «Težko je odpovedati se naddržavni oblasti, če se hoče, da bo evropska vojska delovala». Pripomnil je, da njegov korak podpirata že sedaj Dean Acheson in Morrison. Dalje je Schuman dejal, da je do sedaj delo za ustanovitev evropske vojske ugodno napredovalo, da pa so velike finančne težave. Vprašal se je, ali bodo parlamenti dali za mednarodno nadzorstveno oblast zneske, ki bi lahko predstavljali polovico domačega proračuna.

O egiptovskem vprašanju je Schuman izjavil, da Združeni narodi niso pristojni za to vprašanje, ki se tiče izključno dveh držav, ki sta sklenili dvostransko pogodbo. Glede možnosti sprejema Španije v atlanski pakt in v OZN je Schuman izjavil, da svetovna javnost ni še pripravljena na to in trenutek ni še dozorel.

Dalje je izjavil, da bodo o sprejemu Italije v OZN razpravljali zopet pred Varnostnim svetom. «Če bo prišlo do novega veta, je dejal dalje, nismo pripravljeni ukloniti se mu.

Na vprašanje o možnosti konkretnih stikov med Vzhodom in Zahodom ob priliki zasedanja skupščine OZN je francoski minister izjavil, da je njegovo mnenje, da je v primeru iskrenosti Stalinovih izjav o možnosti istočasnega obstoja sovjetskega in zahodnih režimov dana možnost za te stike.

Glede egiptovske pobude, da se vpiše na dnevni red skupščine OZN maroško vprašanje, je Schuman dejal, da je Egipt napravil napako, ko je sprožil to vprašanje, in da je Francija na stališču, da OZN ni za to zadevo pristojna. Francija se ne more razgovarjati z drugim nego s stranko, s katero je podpisala sedaj veljavni dogovor. Njeno poslanstvo je določeno v ustavi in njena naloga je pripeljati dežele, ki so pod protektoratom, do široke avtonomije.

EGIPT ZANIKA posredovanje ZDA

Približevanje Kaira vzhodnemu bloku - Ovire za Angleže na področju Sueškega prekopa - V Sudanu bodo prihodnje leto volitve

WASHINGTON, 25. — Kakor je javil egipčanski poslanik Kamil Abdul Rahim, je Egipt odbil predlog o sodelovanju pri poveljstvu Srednjega vzhoda, ker bi s tem Egipt ne zasedle samo angleške, temveč tudi druge čete.

KAIRO, 25. — Egipčanski zunanji minister Salah El Din paša je danes zanikal vesti, po katerih naj bi pričele ZDA posredovati v sporu med Anglijo in Egiptom.

V Egiptu je to vest prvi objavil vplivni «Al Ahram», ki je zapisal, da je že prišlo do stikov med Američani in Egipčani. S posredovanjem naj bi pričeli v Washingtonu, kjer naj bi obvestili tamkajšnjega poslanika, ki je včeraj zvečer zahteval pojasnila po telefonu od svojega predstojnika na zunanjem ministrstvu. Z druge strani pa naj bi ameriški poslanik v Kairu, Jefferson Caffery prejel navodila iz Washingtona. Egipčanski zunanji minister je poudaril, da je imel včeraj samo «vljudnostni razgovor» s Cafferyjem; glede razgovora s poslanikom v Washingtonu pa je dejal, da «nista govorila o možnosti ameriškega posredovanja».

Medtem ko so danes tudi v Jordaniji podprli egipčansko stališče, je predvsem zanimivo, da je v zadnjem času opažati veliko zanimanje držav vzhodnega bloka za Egipt. Tako bodo v kratkem podpisali dolgoročni trgovinski sporazum z ZSSR, ki bo imela prednost pri nakupu egipčanskega bombaža. Češkoslovaška bo Egiptu dobavljala orožje in v tem smislu so tudi včeraj podpisali trgovinski sporazum v Pragi, Romunija pa nafto. Po novem trgovinskem sporazumu z ZSSR, bodo v zamenjavo za egipčanski bombaž izvažali žito, orožje, les, papir, stroje, zdravila in kemične izdelke. V kratkem bo prišla v Kairo romunska delegacija, da sklene trgovinsko pogodbo.

Obenem pa se je zvedelo, da je glavni tajnik arabske lige, Azzam paša, imel danes dolg razgovor s poljskim poslanikom Janom Drohojowskim. Razložil mu je skupno politiko arabskih držav pred zasedanjem Glavne skupščine OZN in o zadnjem razvoju anglo-egipčanske krize.

Položaje ob Sueškem prekopu se za Angleže vedno bolj slabša. Vlačilci niso hoteli pripeljati angleških ladij v pristanišče Port Said. Egipčani tudi niso hoteli prižgati svetilnikov, zaradi česar neka angleška ladja ponoči ni mogla skozi prekop. Potniki z angleške prekomorske ladje «Express of Australia» niso mogli izstopiti v Port Saidu, ker zanje ni bilo stanovanj. Včeraj so prispeli na področje ob prekopu samo trije vlaki. Eden je prevažal egipčanske čete, drugi živila za egipčanske oborožene sile, tretji pa živila za civilno prebivalstvo.

Na področju ob prekopu, egipčanski delavci znova niso prišli na delo. Angleži že mislijo na možnost, da bi pripeljali delavce iz Anglije in drugod. Včeraj se je pripetil tudi incident. Neka angleška izvidnica je ponoči ustrelila šoferja nekega egipčanskega kamiona na cesti Port Said - Ismailia.

Iz Sudana pa sporočajo, da je tamkajšnja vlada sklenila razpisati za konec prihodnjega leta splošne volitve. Angleški guverner Sir James Robertson je ob tej priliki izjavil, da bo Sudan imel do konca prihodnjega leta svojo vlado in ustavo, ki bosta zadovoljili težnje ljudstva.

«Uspehi» v ČSR in Madžarski

DUNAJ, 25. — Glasilo češkoslovaške kominformistične partije «Rude Pravo» javlja, da je notranji minister ČSR Vaclav Nosek izjavil rudarjem v Ostravi, da je bil sobotni delovni urnik 6 ur «pod kapitalističnim režimom revolucionarna pridobitev, v sedanjih okoliščinah pa je to reakcionarna in celo protirevolucionarna stvar». Dejal je še, da «danes delajo rudarji za ljudski demokratični režim in da primanjkuje premog. Jutri bodo morale jeklarne zmanjšati proizvodnjo, če rudarji v Ostravi ne bodo delali cel dan v soboto».

Ker se je proizvodnja premoga v Ostravi tako zmanjšala, da so morali črtati nekaj potniških vlakov in racionirati premog za gospodinjstva, so kot znano, Noseka imenovali za opolnomočenca rudnikov v Ostravi.

«Magyar Nemzet» pa piše, da se je minister za rudnike in električno silo Sandor Szottner pritožil zaradi premajhne proizvodnje, ki je nižja od določene, ker: delavci ne prihajajo na delo, ne delajo po osem ur, zaradi nezanimanja vodstva, voditeljev skupin, ki ne čutijo nobene odgovornosti, birokracije, ki teži, slabega izrabljenja strojev in «pomanjkanja navdušenja».

* * *

TOKIO, 25. — Posebna parlamentarna komisija je odobrila s 42 glasovi proti 6 mirovno pogodbo, ki so jo podpisali v San Franciscu in s 39 glasovi proti 9 ameriško-japonski varnostni pakt.

KINO

V TRSTU

Rossetti. 21.00: Gostovanje revije.
Excelsior. 16.30: «Zeninova mati», G. Tierney, J. Lund.
Nazionale. 16.00: «Tri tajne», E. Parker, P. Neal
Fenice. 16.30: «Nori šofer», Red Skelton, D. Haven.
Filodrammatico. 16.00: «Poslanica renegata», G. Ford, Flemming.
Arcobaleno. 14.30: «Furije», W. Corey, B. Stanwyck.
Astra Rojan. 17.00: «Izprijenost», R. Taylor, A. Gardner.
Alabarda. 16.00: «Saga o Forsitih» G. Garson, E. Flynn.
Armonia. 15.30: «Puščavski orel», Y. De Carlo, R. Green.
Aurora. 15.00: «Ognjeni lokostrelec», B. Lancaster, V. Mayo.
Garibaldi. 14.30: «Vagabund na konju», M. Crea, W. Hendiz.
Ideale. 15.00: «Brezno živih», H. Bogart.
Impero. 16.00: «Nagradni dopust», Taranto, Croccolo.
Italia. 15.30: «Doktor in deklica», G. Ford in J. Leigh.
Kino ob morju. 16.00: «Rosauro Castro» (Tiran), P. Armendariz.
Moderno. 16.00: «Lisica», Jenifer Jones.
Savona. 15.00: «Močnejše od sovraštva»,, E. Flynnin, A. Smith.
Viale. 16.00: «Dve zastavi na Zapadu», J. Cotten, L. Darnell.
Vittorio Veneto. 16.00: «Drevored zahoda», G. Swanson, Holden.
Azzurro. 16.00: «Virginec», J. M. Crea, B. Donlewy, B. Britton.
Belvedere. 16.00: «Junaški lopov».
Marconi. 16.00: «Zorrova krinka», Christian, Zorro.
Massimo. 16.00: «Bratje bandita Jessa».
Novo Cine. 16.00: «Človeška furija», Mayo, J. Cagney.
Odeon. 16.00: «Opij», D. Powell.
Radio. 16.00: «Javni prijatelj št. 1», C. Gable, M. Loy.
Vittoria. 16.00: «Neapelj, večna pesem», F. Marzi.

RADIO

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

PETEK, 26. oktobra 1951

Poročila ob 7.00, 13.30, 19.30. 7.15 Jutranja glasba. 13.45 Swing e fox. 14.00 Operne arije poje basist Friderik Lupša. 14.30 Od včeraj do danes. 14.35 Melodije za dobro voljo. 18.00 Pesmi z juga. 18.15 Radijski vedež: Sonce in nebesna sinjina. 18.30 Rapsodije. 19.00 Igra čelist Gorazd Grafenauer, pri klavirju Zdenka Lukec. 23.10 Glasba za lahko noč.

SLOVENIJA

12.00 Slovenske ponarodele zborovske in solistične pesmi. 12.40 Zabavna glasba. 13.00 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — vmes pester glasbeni spored. 14.00 Glasba velikih mojstrov. 15.10 Zabavna glasba. 15.30 Želeli ste — poslušajte! 16.20 Koncert po željah. 17.10 Narodne pesmi pojo Fantje na vasi. 17.50 Valčki in polke. 18.30 Intermezzi in glasbene slike. 19.15 Klavirske skladbe. 19.40 Zabavna glasba. 21.00 «Svet v satiri in humorju» — Slavko Kolar: Nazaj v naftalin. 21.20 Skladbe Ferda Juvanca in Marjana Lipovška. 21.45 Reportaža s kongresa miru v Zagrebu. 21.55 Glasbena medigra. 22.15 Melodije za lahko noč.

TRST II.

7.30 Jutranja glasba. 11.30 Za vsakega nekaj. 12.00 Sodobna Anglija. 12.10 Koncert pianista Antona Trosta. 12.30 Zabavna glasba. 13.00 Glasba po željah. 17.30 Plesna glasba. 18.00 Glas Amerike. 18.15 Čajkovski: Koncert št. 2. 18.48 Polke in mazurke. 19.00 Pogovor z ženo. 19.15 Komorna glasba. 19.30 Operni dueti. 20.00 Jugoslovanski motivi. 20.20 Liszt: Madžarska rapsodija. 20.30 Tržaški kulturni razgledi. 20.45 Vesela glasba. 21.00 Tartini: Sonata za violino in klavir. 21.15 Čajkovski: Uvertura 18.12; nato vesela glasba. 22.30 Pestra operetna glasba. 23.00 Večerni ples. 23.35 Polnočna glasba.

TRST I.

7.45 Jutranja glasba. 8.15 Glas Amerike. 11.30 Pesmi. 12.00 Stara plesna glasba. 12.20 Stare pesmi. 14.10 Sergio Boschetti pri klavirju. 14.30 Orkester modernih ritmov. 17.30 Spored BBC. 18.00 Komorna glasba. 18.30 Plesna glasba. 21.00 Beethownova «Missa solemnis». 22.45 Kozmopolitni music-hall. 23.20 Plesna glasba.

ZANIMIV KONEC NOGOMETNEGA PRVENSTVA

Dinamo ali Crvena zvezda?

Zagrebčani imajo več možnosti, za zmago sta jim potrebni le dve točki

(Naš posebni komentar)

BEOGRAD, 23. — Ne spominjamo se, da bi bil finiš državnega nogometnega prvenstva kdaj koli tako zanimiv kot letos. Prejšnjo nedeljo so odigrali dvajseto kolo prve lige, a še ni znano, kdo bo prvak in kdo bo izpadel iz lige. Ta vprašanje se že dolgo časa prenaša od nedelje do nedelje. Borbe so razburljive, interesantne, mnogo je iznenadenj in vse to dela prvenstvo tako zanimivo.

Klecnil pred ciljem

Zagrebški Dinamo je prevzel vodstvo v prvem kolu prvenstva, ga prepustil potem za dve koli Crveni zvezdi, pa potem vodil do konca in večal razliko v točkah. Pred dvajsetim kolom je imel pet točk več od Hajduka in Crvene zvezde, ki sta si delila drugo mesto z istim številom točk in isto goldiferenco.

Nihče ni več sumil v končni uspeh Dinama. Vsi so v njem videli prvaka države. V nedeljo bi moral postati to tudi oficialno, saj sta Dinamu bili potrebni le še dve točki; potem bi preostale borbe zanj ne bile več zanimive.

Zgodilo pa se je, kar nihče ni pričakoval: Sarajevo je sredi Zagreba zmagal s 3-1. Bil je to prvi poraz Dinama tega leta na lastnem igrišču. Poraz je izzval pravo senzacijo in znatno zapletel zadnji del prvenstva, ker je Crvena zvezda dosegla, resda manjše, a vendar nekaj izgledov, da je lahko prva.

Burna tekma v Beogradu

Dejstvo, da se več ne borijo za drugo, marveč celo za prvo mesto, je izzvalo nervozno atmosfero na tekmi Crvena zvezda - Hajduk, na napolnjenem stadionu Partizana. Okoli 10.000 ljudi je sledilo tekmi izven zidov stadiona.

Zmagala je, kot znano, Crvena zvezda z 1-0; gol je dosegel Stanković iz enajstmetrovke. Levi bek Juričko je v obupu izbil žogo iz mreže, v času, ko je Beara bil v polju. Bek je to naredil z rokami, saj je žoga že letela pod samo prečko.

Sama tekma ni bila lepa. Poedini igralci so igrali grobo.

Vprašanje prvaka je tako ostalo odprto še za nedeljo, ko igrata v Zagrebu Dinamo in Crvena zvezda. Dinamu še vedno zadostujeta dve točki; to pomeni, da je v nedeljo prvak, ako premaga Zvezdo. Beograjčanom so potrebne štiri točke: Morajo poraziti Dinamo v Zagrebu in Partizana v Beogradu, a tudi tedaj še niso prvi, ako Dinamo dobi proti BSK v Beogradu.

V tenisu bi se reklo da ima Dinamo tri match žoge: eno je zapravil, ostali sta še dve, a vsaka od teh dveh prinese zmago v matchu, oziroma naslov prvaka države.

BSK - najboljša enajstorica lige!

Če se zgodi, da bo rešila vprašanje prvaka šele tekma BSK - Dinamo, a to tekmo bodo igrali v začetku novembra v Beogradu, tedaj je treba poudariti, da šanse «plavih» («plavih» iz Beograda, ker so «plavi» tudi Dinamovci) niso majhne. To je že dalj časa najboljša ekipa lige. BSK je zaključil pomladno sezono s samimi osmimi točkami. Premagal je Napredaka 2-0, Spartaka 1-0, Mačvo 2-0, ter igral neodločeno s Sarajevom 1-1 in bil edina enajstorica, ki je odvzela Dinamu točko v Zagrebu (0-0).

BSK je bil resen kandidat za izpadanje iz lige. Tedaj se je uprava kluba odločila za eksperiment; pomladila je ekipo z igralci podmladka. BSK je tako odvzel Zvezdi eno točko, premagal Vojvodino v Novem Sadu z 2-0, potem je prišla kratka kriza: Lokomotiva 0-1, Napredak 1-2. Spet se je razvilo vprašanje izpadanja iz lige. Tedaj se je vse zaobrnilo: BSK je v odlični igri porazil Hajduka s 3-0, odvzel Partizanu točko (2-2), onemogočil Spartaka s 5-0, knockoutiral Mačvo v Sabcu s 6-0, premagal Borca s 4-3. Prihodnjo nedeljo igra v Sarajevu, a v zadnjem 22. kolu v Beogradu proti Dinamu.

BSK se je rešil izpada iz lige in sedaj se bori za peto mesto. Ima celo izglede, da bo četrti, ker ima Partizan še dve hudi tekmi proti Hajduku in Crveni zvezdi.

Končnica je zelo zapletena: prvih pet mest na lestvici še ni dokončno oddanih.

LJUBOMIR VUKADINOVIĆ

ŠPORTNI DNEVNIK

Na nedeljski tekmi Crvena zvezda - Hajduk je bil Beara eden najboljših mož na igrišču. V izrednem stilu lovi visoko žogo izpred Zivanovića.

V svetu boksa

Boksarska komisija Kalifornije je odklonila včeraj avtorizacijo za match med Ray Robinsonom in Heroldom Greenom, ki bi veljal za svetovno prvenstvo srednje kategorije. Dvoboj bi moral biti v San Franciscu in inkaso bi moral iti v prid borbe proti raku.

Komisija utemeljuje svoj sklep z dejstvom, da Green ni vreden nasprotnik Robinsona. Komisija je nadalje sporočila Robinsonovemu menažerju listo 11 imen, med katerimi so Cartier, Villemain in Olsen. Ti nasprotniki naj bi baje bili čisto drugačni in vrednejši.

Jack Gardner britanski prvak težke kategorije trdi, da je njegov «očesni kompleks» kriv nedavnega poraza proti Ten Hoffu, ki mu je odvzel naslov evropskega prvaka. Gardner, ki je rekonvalescent po operaciji nad desnim očesom je dejal, da je trpel zaradi zaskrbljenosti, kaj bi se vse lahko dogodilo njegovemu obrvnemu loku: nikoli nisem bil v boljši formi kot tedaj, ko pa sem imel obnovljeno staro rano nad očesom sem spoznal, da je z mano konec

1. novembra bo v Koelnu boksarski dvoboj med Francijo in Nemčijo.

FODERAMI

A. Pertot

TRST
UL. GINNASTICA 22
TELEFON 95-998

Vse potrebščine za krojače, šivilje, krznarje po najugodnejših cenah

Kampanja italijanskega tiska

Italijanski tisk je načrtno in na povelje enodušno vzdignil glas proti Wilsonovemu stališču. V tem so bili soglasni listi vseh in najbolj različnih političnih smeri.

«Giornale d'Italia» se je 25. aprila skliceval na velike žrtve Italije v vojni in se pritoževal: «Ali je v državi, svobodni kot je Amerika nekaj, kar je iznad njenega predsednika: to je ameriško ljudstvo. K njemu se kot najvišjemu sodniku obrača italijanski narod... Kdo bo imel Italijane za imperialiste, če osvobode italijanska mesta pritiska tujega gospodstva, včeraj Dunaja, jutri Zagreba?...»

Torinska «Stampa» od 25-26 aprila je zapisala: «Woodrow Wilson je vrgel v svet svojo novo besedo in ta beseda nas obtožuje. Apostol, ki je prišel na pariško konferenco, da uredi Evropo po načelu enakosti in pravice, je hote ali nehote bolj od vsekogar drugega pripomogel, da se utrdi največji imperij, ki je kdajkoli vladal nad svetom, imperij anglosaksonske rase; sedaj znova najde svojo odloženo krepost in žigosa italijansko ljudstvo s svojim idealističnim žigom: imperialist!» Italija je ogromno žrtvovala samo zato, da «sebi zajamči meje, katere ji je dala sama priroda in da ne izgine italijanstvo v valovih ki mu prihajajo nasproti. Francija je mogla pod pretnjo, da bo zapustila konferenco zlomiti Wilsona, ki je jamčil Nemčiji izvedbo 14 točk, Italijo pa, ki zahteva sedaj izvedbo teh točk zase, odbijajo z načinom, ki nas še žali». Torinski list siplje na Anglijo in Francijo ob tej priliki vse tiste obtožbe, ki jih bodo petnajst in dvajset let kasneje, skoro z istimi besedami, za časa vojne z Abesinijo, v času sankcij pa vse do konca druge svetovne vojne, Mussolini in njegov tisk izdelali v sto variacijah.

«Il Popolo d'Italia» imenuje Wilsonov proglas «najidealnejši spomenik zlonamernega hipokritstva». Wilson ne odreka Italiji samo celotne Dalmacije, otokov in Reke, temveč tudi pol Istre. Stališče zaveznikov Anglije in Francije ni bilo prijateljsko. Wilsonu je «majhna Italija» (little Italy) malenkost v primeri z brezkončnostjo ameriškega sveta.

Socialistični organ «Avanti» od 25. aprila se je rogal «kapitolskim gosem», ki gagajo o tragikomičnem dvoboju Wilson-Orlando in državnikom pariške konference, ki govore s starim dvorjanskim jezikom, ki zanima samo še zbiralce starin državnikom, ki ne razumejo novih časov, ki so razširili pojem domovine v pojem celotnega sveta, časa, ki ne trpi samosvojskosti. List ne verjame, da bi oni karkoli rešili, mogli pa bi veliko od tega pomesti in razrušiti. Medtem pa je vodja socialistov, Turatti, na zasedanju parlamenta glasoval proti vladi Orlanda in izjavil, da to ne pomeni, da njegova stranka odbija zahteve Italije po Reki.

MILAN MARJANOVIĆ: «DIPLOMATSKA BORBA ZA JADRAN 1914 DO 1924» (ODLOMEK) 7.

Orlandov memorandum pred odhodom

Govori Orlanda in Sonnina po Italiji

Orlando je govoril, ko se je vračal iz Pariza v Italijo na postajah v Turinu, Genovi in Rimu. Z njim sta govorila še Barzilai in Diaz. Sonnino je prav tako imel govore na poti v Rim. Orlando je na rimski postaji pričel svoj govor z naslednjimi besedami: «Ni čas fraz. Svetu, ki nas gleda in sodi, moramo dokazati čvrstost, tako zavestno kolikor mirno in vedro». V svojih govorih in v dobro organizirani kampanji po vsej Italiji je hotel izzvati val solidarnosti ljudstva z vlado in njenim korakom in dajal ljudstvu taka zagotovila vztrajnosti in borbenosti, da so bila istočasno tudi grožnja glede skrajnih sredstev, katerih se bo Italija lotila v tej borbi.

«Prvo vprašanje je: ali je italijanska delegacija v Parizu, tako kot je delala, verno in dostojno predstavljala misel in voljo italijanskega naroda?» Na klice: «da, da», je Orlando nadaljeval: «Nikdar nisem dvomil, da je potrebno potrdilo in evo ga. Našel sem ga že na prehodu meje med našimi alpinci, ki so me prisilili k joku, kakor jočem tudi sedaj». Orlando je v taki razburjenosti v resnici prelil solze pred Rimljani. «Beseda Rima posvečuje voljo Italije». «Vendar je še drugo vprašanje: kaj bomo napravili, če bo prišlo do potrebe skrajnih in najtežjih odločitev?» «Moramo razmotriti najhujše in pretehtati ga». «Vem, da sta vojska in mornarica Italije v tem času bolj pripravljeni kot sta bili maja 1915. (množica kliče: «da, da, da» dolgo časa. «Italija pozna lakoto, vendar ne pozna sramote... Ne skrivam vam nevarnosti, ki so ogromne v tem težkem času. Jaz sem med vami samo brat in poglavar, ki ne zahteva drugega, kot da vam sledi in streže. Važnejše od osamljenosti v svetu je, da smo složni in tedaj Italija ne bo mogla umreti».

Tudi Sonnino je govoril v enakem stilu. Govoreč z balkona konsulte v Rimu je rekel 27. aprila: «Potrebno je, da ostanete enotni. Kadar gre za rešitev domovine, ne sme biti strank. Zmagali bomo». In ko je množica kričala: «Aneksijo, aneksijo!» je Sonnino odgovoril s frazo «A voi». Odgovor «A noi» so kasneje na Reki D'Annunzio ter fašisti v Trstu in po vsej Italiji uporabljali kot geslo in pozdrav.

Javljajo se Rečani in D'Annunzio

Na Reki je 26. aprila predsednik Narodnega sveta Antonio Grossich pred množico proglasil: «Italija, neukročena in neukrotljiva bo z vami... proti vsemu, proti vsem». Član Sveta Bellasich je prečital besedilo prisege, s katero so svetovalci in množica prisegli zvestobo Italiji:

«Narodni svet Reke... je mnenja, da mora v času, ko Italija z občudovanja vredno močjo in dostojanstvenostjo brani svojo pravico, da reši italjanske ljudi in utrdi meje večje domovine, izpolniti brezpogojno odločitve reškega ljudstva od 30. oktobra 1918, s katerimi je v plebiscitarni obliki proglasil aneksijo Reke k Italiji... Prenaša državno oblast na predstavnike italijanske vlade, da jo prevzamejo v imenu njegovega veličanstva kralja in svečano priseže, da bo ne glede na to, kako se bodo obrnili dogodki, prebivalstvo Reke znalo doseči spoštovanje svoje neuklonljive volje, da bo priključeno Italiji».

Narodni svet je šel k italijanskemu generalu Graziolliju; Grossich mu je sporočil odločitev Sveta ter ga pozval, da prevzame po Svetu oblast v imenu kralja Italije. Grazioli je medtem izjavil: «Vaša ponudba me je ganila. Ona v resnici pomeni aneksijo k Italiji in da sem, kakor pravite, službeni predstavnik italijanske vlade, bi vam že dal odgovor, na katerega čakate. Vendar jaz to nisem in povem vam, da do obdobja prave in popolne aneksije, ni mogoče vzeti oblasti iz rok meščanom. Obljubljam vam, da bom brzojavno sporočil italijanski vladi vaš predlog». Reški župan Vio je to sporočil množici, kateri je govoril tudi general Grazioli in jo tolažil z besedami: «Danes je velika mati bližu... bolj kot kdaj koli prej se čvrstno in ponosno dviga nad Kvarnerjem slavni stolp vaše italijanske občine. In se bolj čvrsto je pritrjen danes na moji palači in se blešči na soncu Italije trobojni prapor». Narodni svet je poslal Orlandu pozdrav z mnogimi olepševalnimi besedami in mu javil svojo odločitev ter se skliceval celo na «svete pravice Rima» z besedami: «In tako je potrjena sveta zveza, katero je napisal Rim in kateri smo vsi ostali zvesti skozi stoletja».

Tudi D'Annunzio je stopil na oder: 29. aprila je naslovil Orlandu naslednji kratek brzojav: «Najbolj italijanski pozdrav italijanskemu poglavarju, ki se vrača z neomadeževano častjo in se lahko veseli, ko je našel lepšo Italijo, kakor je bila kdajkoli in večjo kakor kdajkoli».

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANČIŠKA št. 20. — Telefonska št. 73-38. OGLASI: od 8.30 - 12 in od 15 - 18. - Tel. 73-38. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. Za FLRJ: za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 11-32. Koper, Ul. Battisti 301a-I Tel. 70

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. Cona B: izvod 6, mesečno 150 din. FLRJ: izvod 6, mesečno 130 din. - Poštni tekoči račun za STO - ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11-5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana Tyrševa 34 - tel. 20-09, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90332-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. - TRST.